GREETINGS

To His Excellency

the Rt. Rev. Mgr. Francis Vazhapilly, D. D.

On the occasion of his

SACERDOTAL SILVER JUBILEE.

UNIVERSITY LIBRARY
4 FEB 1933
MADRAS

UNIVERSITY LIBRARY
14 FEB 1933
MADRAS

THE MAGAZINE.

ST. THOMAS' COLLEGE, TRICHUR.

Editor [Eng. Section]...P. S. Venkateswaran, M. A., [Eng. & Hist.]

Vol. VIII. | DECEMBER, 1932. | No. II.

His Excellency the Rt. Rev. Mgr. Francis Vazhapilly D. D., Bishop of Trichur, and our beloved Patron celebrated the Silver Jubilee of his sacerdotal consecration on 15th November 1932. The occasion was marked by heartfelt rejoicing both in the College and in the diocese of Trichur. On 14th November His Excellency graciously visited the College, where he was met and cordially welcomed by the staff and students of the College and School departments. His Excellency was then conducted to the decorated dais in the main hall of the College where he was profusely garlanded. Mr. Nuuez M. A., and Mr. P. A. Parasurama Iyer M. A., on behalf of the staff of the College and High school respectively spoke on the occasion testifying to our loyalty and gratitude to our respected Patron in well chosen terms. An address enclosed in a silver casket was then presented to His Excellency. It is to be noted that the address correctly laid stress upon His Excellency's "indefatigable resources, untiring energy and enthusiasm in the cause of education."

On Tuesday evening Rev. Fr. John Palocaren M. A. [Edin], our esteemed Principal, was at Home to the elite of Trichur in honour of His Excellency's Jubilee celebration. The gaily decorated quadrangle of the College was filled on the occasion by many distinguished persons, who had enthusiastically responded to the invitation. Messages of congratulation to His Excellency were read out from His Highness the Maharajah of Cochin and the Acting Diwan. In a characteristic speech, Mr. A. R. Menon, as the first citizen of Trichur, congratulated His Excellency on the completion of twenty-five years of honest and sincere labour since his ordination, and wished him all success and prosperity in his laudable efforts in the field of education. His Excellency was visibly moved by the universal pean of rejoicing and thanksgiving in honour of his Jubilee Day and in suitable terms expressed his thanks to the citizens of Trichur for their esteem and goodwill towards him.

The present discontent against the English courses for the B. A. class has been carefully analysed and remedies suggested by the Committee appointed by the Syndicate to enquire into the matter. The present proposals would aim at a bifurcation of the existing syllabus into two divisions: (1) compulsory or Part I-A, and (2) optional or part I-B.

The compulsory portion includes study of English Prose (detailed and non-detailed), and also a general paper on "Principles of English style and composition" (which will be a fresh addition to the course.) This is considered sufficient to impart a practical knowledge of English to the students, who want to use the language as a vehicle and instrument of their thoughts, feeling and experience. Shakespeare and Modern

Poetry have been relegated to the optional, section which those who have a genuine taste for literature *may* study. It is not quite clear whether the students will have to attend the optional course purely as a labour of love, or as a substitute for some other study. If the former is the case, it is doubtful whether any one will take up the optional course for purely cultural reasons, as they will be thereby inviting extra work and unnecessary trouble. For all practical purposes, then, Shakespeare and Modern poetry will be divorced from the curriculum of the B. A. degree. We do not believe that the aims and intentions of the Committee can be secured by this obviously easy method of cutting the Gordian-knot. Shakespeare, and Modern poetry are beyond all doubt the two subjects in which Indian students are most interested. The emphasis which the Committee places on the practical aspect of the study of English is certainly praiseworthy; but this cannot be secured by excluding whatever is most stimulating to students. The principles of English rhetoric and composition might be very well taught and general questions bearing on them included in the existing Non-detailed paper. We are strongly of opinion that it would be a suicidal policy to exclude all poetry from the compulsory course of the B. A. syllabus.

P. S. V.

Impressions of Edinburgh. *

Of all the cities I have visited in a dozen countries of Europe Edinburgh has struck me as the most picturesque. In fact it has been called The Modern Athens--with the superb Castle & Rock standing for the Acropolis, around which the city spreads its trim steets and neat artistic monuments. The sight from the castle on a star-lit night, with the snow covering all as with a white mantle and the moon pouring its soft mellow light making all nature resplendent is really enchanting. On bright days the eye rests reposingly on a vast panorama of land and sea. To the north is the island-dotted Forth with the golden fringe of Fifeshire in the background, while the lordly Forth Bridge, a unique achievement of engineering skill, raises its head as a presiding genius of the place. The peaks of Ben Lomond, Ben Ledi & Ben Voirlich loom in the western horizon. In the light and shadows of a summer day the extensive wooded Compagna terminating with the furzy Hills of Braid and the heather-clad Pentlands, round off the scenery on the south.

Edinburgh is historically memorable chiefly for its associations with Queen Mary and Sir Walter Scott. The Castle on the rock still contains some of the old royal apartments. In this old palace where many Sovereigns lived and died, Mary of Guise, widow of James V & Regent of Scotland, breathed her last after a touching appeal to the leaders of the Reformation on behalf of her daughter the girl-queen of Scotland and France. Here again Mary Stuart abode with four Scottish maids during the stormy days before her flight to England. In this palace also was born in 1566 James VI of Scotland & I of England and a quaint Black Letter inscription is pointed out as Mary's prayer of thanksgiving on the occasion. In an apartment in this

* Adapted in Parts.

Castle palace are kept the Scottish Regalia—the Sceptre & Crown of the King of Scotland. From the Castle a gradually sloping road about a mile long, usually called the Royal Mile, takes us to the historic Holyrood Palace.

On the way a little to the left was the house in which Queen Mary was imprisoned on that Sunday night when she was brought from Carberly—the last night she ever spent in the Capital of her kingdom. A little nearer to the Holyrood Palace is the Blackfriars' Wynd which led to a monastery on the south—slope of the city. Queen Mary frequently passed that way, the last time being on the night of Darnly's murder, when, accompanied by torchbearers, she came from the supper table of the Bishop of Argyle and nearly met Bothwell as he impatiently perambulated the Cowgate.

But the chief interest along the Royal Mile is the old House of John Knox, a building of moderate size projecting into the street. In this house passed away the great Reformer on the 2nd Nov. 1572. Here the liveried messengers of the Queen came to summon him and here also the Lords of the Congregation--his adherents--sat in conclave with *him*--the Regent Murray, Ruthven, Morton and Lindsay

> Whose iron eye
> Oft saw Queen Mary weep in vain.

Here amid commotion incidental to his life the old Reformer found an opportunity for a second courtship.

About two furlongs lower down the road, at the end of the Royal Mile, we come against a magnificent pile of buildings—the Holyrood Palace. Queen Mary's apartments have undergone very little change save by the ravages of time. In the audience Chamber finely pannelled & with a beautiful ceiling of carved wood were held stormy interviews between the Queen & Knox. Queen Mary's bed-room has an ancient and elaborately carved bed used by her. From this room a small door leads to the little Private Supper Room, the scene of Holyrood's great tragedy. When Ruthven and

the other conspirators entered by the secret passage and demanded the life of Rizzio, the Queen's private Secretary, the latter clasped the folds of his royal mistress' gown in the vain hope that she might be able to shield him. But Darnley forced them asunder and shrieking he was dragged to the bottom Audience Chamber where he was brutally murdered with no fewer than 56 dagger wounds and the place is now marked by a brass plate.

Sir Walter Scott may be said to be a part of Edinburgh. Go where you will there is always something that recalls his remembrance. Next to the Castle his beautiful monument, a Gothic Spire, is the most prominent object in the city; next to Q. Mary's his is the name that comes. No Scotchman or foreigner can come abreast of College Wynd (now Guthrie Street) near the University without recalling that on this spot was born a wondrous manchild on 15th May 1771 to be called and known Walter Scott. Up this old Wynd also—when Scott was a baby only two months old—Boswell & Prince Robertson conducted Dr. Johnson to show him the college. Along this road also the loitering steps of dreamy, careless happy-go-lucky Goldsmith have come as he sauntered to the class rooms of the College, crooning the while a verse of Allan Ramsay's latest ballad. Old Greyfriars' church—a stone's throw from Scott's birthplace— used to be attended every Sabbath by his parents and family. The church-yard was the scene of Sir W. Scott's first love affair. One rainy after-noon he shared his umbrella with a young lady and escorted her home, but his long courtship came to nothing, except that this lady's future husband, Sir William Forbes, proved to be a true friend of Scott in the dark days following his financial failure.

A few minutes walk southward from Greyfriars brings us to 25 George Square. A. glimpse of home life at No. 25 shows that play hours were marked by unusual hilarity; for on one occasion their next neighbour Lady Cumming sent to beg "that the boys might not be all flogged at the same time, as though no doubt the punishment was deserved, yet the noise

was dreadful". Even a long illness was utilised by young Scott for storing his mind with mediaeval lore and studying the great poets & romances. Upon calling one evening, Lord Jeffrey found him surrounded by the nucleus of the Abbotsford Museum & Library—showing early the bent of his literary tastes.

Sir Walter Scott commenced housekeeping in a lodge on the 2nd floor of a house at 108 G. Square, where during 1797-8 he was actively engaged in the work of translating from German. At this period he was actively interested in the Edin. Volunteer Light Horse and during the regiment parades on Portobello Sands, 'the blare of the trumphet, the flashing of steel and the tramp of hoofs', so warmed up the poet's warlike spirit that in the intervals of drill he composed the greater part of the Lay of the Last Minstrel'.

I must omit many a reference to places and persons which we find scattered in the Waverly Novels and especially in The Abbot and The Heart of the Midlothian. It is no exaggeration to say that for the proper understanding of several of the novels one must have lived long in Edinburgh and explored the scenes personally.

I come now to Scott's house in the Town, No. 39 Castle Street, opening on the famous Princes Street. Lockhart gives us a peep into his study here, where most of Scott's brilliant works were composed. "The desk was richly carved and lined with crimson velvet. His papers were neatly tied up with red tape, his proof sheets and the Ms. at which he was engaged lay in their places before him, A dozen reference books were within reach; others which were lent had their empty niches in the book-case marked with a wooden block of the same size having a card with the name of the borrower and date of lending backed in its front. Before opening a book the great author would attentively brush the upper edge with a fox's tale mounted on an antique silver handle. After finishing half of what he called 'a good day's work'—10 or 12 printed pages—he would walk along the Princes Street Gardens and sometimes drop into his friend Blockwood's Sanctum at 17 P. S. or his publisher Ballantyne's, at No 10.

I will close this brief account of the Edinburgh of the author of the Waverly Novels with a brief reference to the superb Scott Monument, which has "secured the admiration of Europe and the approbation of the highest judges of architechtural excellence in every country and forms the most prominent feature in P. S." It is 200 ft. in height and has a fine marble Statue of Scott underneath its Gothic arches—in sitting posture with the novelist's inseparable dog at his feet, looking gratefully and lovingly at his master's kindly eyes. The monument, costing nearly £ 20,000/- is adorned with statues of prominent characters in the novels. "The Scott Monument," says another, "has been visited from every land. Engravings of it are diffused over the wide earth, and as long as it stands in its majestic and imposing beauty the pilgrims of future centuries, who gaze upon it in silent admiration will recognize in it the most magnificent monument ever erected to the memory of a private individual."

Lord Jeffrey deposited the following remarkable inscription for the plate underneath the foundation-stone. 'This Graven Plate, deposited in the base of a votive building on the 15th day of August in the year of Christ 1840, and never likely to see the light again till all the surrounding structures are crumbled to dust by the decay of time, or by human or elemental violence, may then testify to a distant posterity that his countrymen began on that day to draw an effigy and architectural monument to the memory of Sir W. Scott., Bart., whose admirable writings were then allowed to have given more delight and suggested better feelings to a larger class of readers in every rank of society than those of any other author, with the exception of Shakespeare alone, and which were therefore thought likely to be remembered long after this act of gratitude on the part of the first generation of his admirers should be forgotten. He was born at Edinburgh 15th Aug. 1771 and died at Abbotsford on 21st September 1832."

J. P.

UNIVERSITY LIBRARY
24 FEB 1933
MADRAS

RURAL RE-CONSTRUCTION IN INDIA.

T. K. Alexander. Cl. IV.

'Here is thy foot stool and there
rest thy feet where live the poorest
and lowliest and lost'
(Gitanjali).

The atmosphere today in all countries especially in India is aglow with the call "Back to the Villages". The reason for this is not far to seek. For a long time agriculture in India was holding a neglected position. The vast strides in Industry, Commerce and Manufacture in the last century are the cause of this neglect. Until the latter half of the 19th century no proper attention was paid to the farmer who is the real bulwark of a country like India where 90% of the population is engaged in agriculture.

Much has been done during the last few decades both by the government and non-official agencies to lift the village from their great fall. Still much remains to be done in this direction since it has not yet reached a considerable portion of the agriculturists. Even today when one goes among the village people one finds poverty and need evident on all sides. The food supply is insufficient; it is poorly distributed, a large portion of the people, probably one third, is underfed. A greater percentage has not the means to secure adequate clothing and housing. In short India is a country so ultra rural that her problem is a rural one.

To leave the village in this neglected position was found to be a great and unpardonable social guilt. Lord Reading addressing the directors and ministers of agriculture in 1926 said "The Indian agriculturist is the foundation upon which

the economic prosperity of India rests and upon which the structure of her social and political future must in the main be built".

The Co-operative movement, Village Associations and Village Panchayats are the three institutions which are primarily concerned with the reconstruction movement. Of the three only co-operation can be said to be working in a proper and appreciable way. It was a government initiative to relieve the agriculturists from their hoary indebtedness and to supply them with facile credit. Indebtedness has for long been a dead weight on agricultural progress in India. As Mr. Darling observes "The people are born in debt, live in debt and die in debt." The co-operative movement is both an alleviative and curative remedy for the cardinal defects of Indian husbandry by providing the credit necessary for agriculture on reasonable terms; in other words by delivering the cultivator from the clutches of the money lender and middle man. In its credit character Indian co-operative movement has made sufficient headway. After ten years of working in the Punjab 38% of the members were entirely free from debt. Side by side with its supply of credits, the movement has taught the people the advantages of organised thrift, for, a facile credit supply without sufficient instruction in this sphere is sure to end in failure. The moral progress, arising out of co-operation, though not easily measurable, is none the less real; a close scruting will reveal as Mr. Rutherford observes "an increase in industriousness, thrift, self reliance, and probity on the part of the members, a substitution of arbitration for litigation and a more definite avoidance of drinking and gambling than amongst non members."

Being purely of a credit character it has to a certain extent overlooked the other sides of co-operation, such as co-operative purchase, sale and marketting which are essential for better living. The fewness of non-credit societies can be said

to be a fundamental defect in the Indian co-operative movement. In 1919 the total number of co-operative purchase, sale, and productive societies was only 597. Nevertheless the co-operative movement in India was "a real revolution, of incalculable benefits to the cultivators".

Village associations are the most potent factor in reconstruction of rural areas on account of the complete absence of official elements in them. Being purely of a non-official character people will look upon them with confidence and relief, but this institution in spite of all its wonderful possibilities is practically non-existent in the major portion of India. In the Punjab Village associations are working in a fairly appreciable way. The Village guides started by F. L. Brayne and the Better living societies are having a steady progress in the provinces of the Punjab. If every village in India organise Village Associations on a non-communal basis, one can safely predict that they will exceed even the sanugine hopes of the most confirmed optimists.

The main aim of these associations is to teach the people to allot of their leisure hours to some cottage industry or other. The great number of people sitting idle is an ever sickening sight in India. The famine commission of 1880 reports "The numbers who have no other employment than agriculture are greatly in excess of what is really required for the thorough cultivation of the land". In the Punjab the leisure time in an year comes to a hundred and fifty days; in the Madras Presidency for one crop it is eight months; in Bengal and United Provinees leisure period extends from six to eight months. The abundant leisure seasons and the insufficiency of income from a main industry make cottage vocation of supreme importance. Hence the necessity of fostering it "as a second string to the agriculturist's bow, as a supplement and complement to the cultivation of the soil, which does not occupy his time for more than half the year

and which frequently fails, from various causes, to give him enough food to keep body and soul together.

Hand weaving, spinning, gardening, poultry, and bee keeping are some of the cottage industries easily adoptable for the Indian peasant. Genuine doubts are raised by many in Gandhiji's pinning his faith on weaving and spinning alone among the many cottage vocations; for the Indian villager needs several avenues of self help, rather than a single one. But as a cottage industry weaving goes well with agriculture because it requires little capital and its products can be used within the family or can find an easy market.

Much can be done in the direction of gardening if schools take the initiative, for boys in their out of school times can devote themselves to it. It is advisable to start demonstration gardens in schools so that pupils may be attracted to them. One of the things that strikes a visitor to an Indian Village is the bare space around the majority of houses. A carefully planned garden which would yield a steady supply of vegetables and fruits is a rarity.

Very little importance is attached to the keeping of poultry in our parts. But this industry is in a prosperous condition in China and the United Provinces. In China encouragement is given to it by the introduction of a scientific process of drying eggs, thus keeping them safe from unnecessary wastage. If some such method can be introduced in this country it will be a great boon to many and the industry can be brought to a much higher plane.

The Village Panchayats which are purely indigenous in origin occupies a prominent place in the progress of Village restoration. They suffered a terrible set back at the hands of British administrators who set up provincial governments to supersede them. The undesirable results of their decay are so appalling that the government both central and provincial are

now making efforts to restore them to their prestine glory. Very probably they will become a living reality within a few decades. The Panchayats can play a very important part in the sphere of litigation. The records show that in 1925 there were one million civil suits valued at less than Rs. 35. A revival of the Panchayat can easily avert this and can leave the farmer with a wide margin of comfort which otherwise would go to briefless vakiels and petty court officials.

Added to all these a long period settlement can improve the lot of the rural population. What free trade and absence of tariff walls are to a country like England, a fixed assessment and freedom from perpetual enhancement of taxes are to an agricultural country like India. That the farmer can no longer bear increased taxation is manifested in the recent riots at Bardoli and Gujerat and the collective refusal of the people to pay taxes in many other parts of India.

Thus the whole safety of the country at the present day depends solely on Village prosperity. Their neglect will spell disaster to the whole nation. The wealth of England lies in the prosperity of its great centres of manufacture, its dock yard, its shipping companies and exchange. In India the source of wealth will and should remain for a long time in rural areas. To our great satisfaction much is being done both by State and private agencies and the general economic trend of events is conducive to and suggests the possiblity of rapid improvement in rural conditions at no distant date. As Herbert Hooby says "One of the oldest and perhaps the noblest of human aspirations has been the abolition of Poverty."

THE ETHICS OF IMPERIALISM.

Manickam Parakote B. A. Class.

That 'the end justifies the means' is a doctrine which is much in favour with many great statesmen and writers on state-craft. Revolutions and even regicides, they proclaim with much fore-thought, may at times be the instruments to noble ends—'*Equality, Fraternity and Liberty*' among men,—by all means a highly desirable thing. The more so was the determination of conquerors, that they would attempt at building Empire only for the benefit of the governed, at best for mutual benefit and common progress. For, most of them realised that the advantage of conquest was an argument too one sided to win the moral approval of mankind. No conqueror has been so bold as to proclaim an exclusive red tape philosophy as a right for conquest and rule. A convincing code of ethics has been developed to justify their imperialism.

At different times in the world history, the empire-makers were constantly labouring to find some plausible excuse for their aggressions in the benefit they would confer on the conquered. The first western people who moralised over this part of history were the ancient Greeks. Athens had started on her Imperial mission as a *Symmachia* a confederacy of equal states, and finally transformed it to an *arche* or empire under the domination of Athens. As usual the subject states complained The Mitylenean envoys at Sparta voiced the general feeling: 'We did not become the allies of Athens for the subjugation of the Greeks, but allies of the Greeks for their liberation from Mede.' The Athenian statesmen were themselves aware of the injustice; for Cleon told the Ecclessia plainly, "your empire is a despotism, and your subjects disaffected conspirators, whose obedience is ensured, not by your suicidal concessions,

but by the superiority given you, by your own strength and not by their loyalty". Even Pericles told them openly, "what you hold is, to speak plainly, a tyranny". But the Athenian statesmen made attempts to cleverly veil the real character of their government. And at the same time they were very busy in coining some ethics for their agrandisement. The empire, they proclaimed, was thrust upon Athens, nor had it created a new precedent for it has always been the law that the weaker should be subject to the stronger. But a more convincing argument was to be presented. Pericles confessed that to attempt at empire may seem wrong; but he added "but to let it go is unsafe". The same view was expressed in more details, by Athenian delegates at the Peloponnesian Congress. "At last when almost all hated us, when some had already revolted and been subdued, when you had ceased to be the friends you once were and had become object of suspicion and dislike' it appeared no longer safe to let go our empire, especially as all who left us would fall to you." The inter-national relations neccessitated it. To do otherwise would be a political suicide. Their main excuse was, as Alcibiades put it, "we have reached position in which we must not be content with retaining, but must scheme to extend it; for if we cease to rule others, we are in danger of being ruled ourselves."

In this way the legislators of Athens consoled themselves; but it was left to the speculative writers of much thought like Aristotle and Thucidydes to sing glorious hymns over this pioneership in imperialism. Aristotle took the general maxim of the Greeks, that by an innate natural inequality among men, some are born as masters and others as slaves on this earth: Guided by this principle he formulated his dogma, "that the unequal should be given to equal and the unlike to those who are like, is contrary to nature". Thus for the first time, men realised that conquest and empire was the will of God, and that no mortal is to be blamed for it. But among

other things he also said that we should seek only to be masters only over those who deserve to be slaves; yet the correct distinguishing of these deserving slaves, from the undeserving ones, has presented a problem, which the world has been ever unwilling to solve.

The Roman phliosophy of empire was plainer and more simple. Many attempted at empire of the world; but none obtained it save Rome. So the Romans not only deserved the empire, but won it by the will of the gods. Thus Dante maintained that what *is de facto* is also *de jure*, a view that was later on developed by Hobbes to the theory of "Might is Right". This implies no ethical sense, in the opinion of the Moderns, and hence could be dismissed with a safe conscience.

Comming to medieaval times we find that the defence of imperialism has taken a clearer path. The Greek writers confessed that empire did much mischief on the subject states, and said that it was a necessary evil. But coming to Machiavelli and others we find the theory is shifting the benefit gradually from the ruler to the subjects. The Holy Roman Empire which was a necessity, had as its most important imperial mission, civilizing the barbarians to settled habits, which it did in a most glorious manner. It did much more. It kept peace and order in Western Europe, served as the inter-national arbitrator and answered the crying needs from all sides of Europe, even at the risk of her own existence. This was something claimed decidedly in favour of the subject states. It was under the same inspiration of a real benefit for the subject races, that Machiavelli advised that, "no wise ruler or republic should aim at indiscriminate expansion, but conquering only what can be absorbed and absorbing what is conquered".

Modern Europe, with its intense nationalism, exhibited a better ethical sense regarding this question of right to Empire. Montesquieu defined the claim for conquest, as a necessary legi-

timate, and unhappy right, which must fulfil an enormous obligation'. Others made it clearer, and said that 'subjection to and association with virile States may revitalise and rid the unhappy units of the burden of unequal laws or selfish oligarchies'. Montesquieu's line of thought was followed up by subsequent thinkers like Burgess and others. Burgess even went to the extreme of saying that it was a sacred trust imposed upon the civilized nations. He said, "The civilized nations have got a claim upon the uncivilized populations, as well as a duty towards them. and that claim is that they shall become civilized and if they cannot accomplish their own civilization, then must they submit to the powers that can do it for them. The civilized state may go still further than the exercise of force in imposing organisation. If the barbaric populations resist the same, the civilized state may clear the territories of their presence and make it the abode of civilized man. It violates thereby no rights of these populations which are petty and trifling, in comparison with its transcendent right and duty to establish political and legal order everywhere.' This hero nation then, should fulfil its ethical mission of civilizing mankind, for which says Burgess, "the subject nation should thank its master. This reasoning more than justifies the empire. Not conquest, but refusal to conquest needs apology. Thus the English Imperialism of the British Empire, is no exploitation, economic or political, but a service done to humanity. And soon after the American War of Independence, the English statesmen came forward and proclaimed this new ethics that new policy whose aim was 'to protect our colonies, to foster their strength, to increase their wealth, to govern them for their own sake rather than ours, to train them to value the supreme price of self-government." But if transmission of culture is the main purpose of Empire, it may be questioned whether it is not contact alone that is needed and not necessarily any conquest. for when Rome conquered Greece politically, Greece took her master prisoner through her culture and contact. I do not know whether this question

has been, satisfactorily answered by any one hither-to attempted ethics of empire.

But the most modern theory of empire has advanced a step more. As Laski observes in his work' A Grammer of Politics', Empire is not a matter for the rulers alone, or even for the conquerors and the conquered together; there are already the outlines at least of a world order'. For tranquility and peace, for the world of nations, stronger nations are appointed to the guardianship over less civilized nations. The mandatory system is the first development in that direction.

I have not attempted here to examine any of the oriental conceptions of Empire, for even the best and long—lived of them, had not claimed much ethics in their favour. Their scheme of national politics itself had much of a despotic colouring, and the greatest of the Empires in the East, were but the expansion of this despotic convention to comprehend more expensive fields. The orientals never distasted it and hence no great necessity was felt for the fabrification a scheme of ethics to silence the proletariat sentiments.

So to conclude in the words of a well known writer the role of political philosophy has generally been to justify the accomplished fact, to prop up existing institutions with the buttresses of reason. States like individuals, are often moved primarily by material interests and the hope of material rewards. But the moral sense generally asserts itself; and they are uneasy till they can convince themselves that ethical principles sanction, or at any rate are not violated by their activities. Nor is this difficult, for there are few actions and few institutions for which the human intellect is not ingenious enough to devise a justification which the human concfence is not elastic enough to accept. From slavery to anarchy, there is nothing which has not has at one time or another, its advocates or defenders."

SIVAJI'S LEGACY TOPOSTERITY.

(P. Balakrishnan Nair. iii U. C.)

The sun of Muhamedan power was in its meridian, shining in all its oppressive brilliance. The Hindus were groaning under the burning he at of the alien aggression and where ever they turned for shelter they turned in vain, only to find grim despair staring them in the face. The spirit of independence and a desire to vindicate their liberties were not entirely absent in the blood of the Hindus, but it was the sad want of social union that told seriously upon their repeated attempts at Liberation. Verily, the destinies of Hindu India were in the melting pot and the time had come for her to prove her mettle by winning back her pristine glory. And indeed India did rise equal to the occasion and express herself, when in the dawn of the 7th. century, at an unprecedented crisis in her history she gave birth to the hero, who was destined to figure prominently in the history of the Indian continent. The year 1627 marked the opening of a glorious era of religious and national revival, as it saw the birth of the 'national saviour' in the person of Sivaji, the illustrious Maharatta. Nothing but his brilliant genius, untiring enthusiasm, dauntless courage, spotless purity, and unparalleled administrative efficiency could have saved the nation from the catastrophe towards which it was slowly but steadily tending. Sivaji put himself at the head of the national awakening in Maharashtra, created by the saints Ramadas and Tukkaram, in the name of Hindu Dharma and political freedom and formed out of the loose fragments of Hindu kingships a united nation of which only a few scraps have escaped the ravaging hand of time. The fact that his empire has become part of the debris of history proves only the vulnerability of all sublunary possessions. But the one distinguishing feature that lends importance to Sivaji's empire

is the spirit it has left behind, the ideals of religious and political freedom, social conciliation, and administrative skill. For the proper appreciation of this priceless legacy a clear perception of the genuine personality of the hero is the essential requisite.

But it is to be regretted that the true picture of Sivaji is hidden under the cloud of misrepresentation raised by biassed historians. The indelible impression that his personality has left on Indian History and the meritorious contribution that he has made towards the advancement of human welfare are branded with the darkest infamy. It is indeed an irony of fate, that historians,—mostly foreign, have a peculiar habit of depreciating his greatness by painting him in the blackest colour possible. Rightly has Mr. C. A. Kincaid remarked that "Sivaji has, by a curious fate, suffered more at the hands of historians than any other charecter in history.

Sivaji's dealings with his neighbours and the various phases of his state policy were so deep and complicated that they evoked serious criticism from superficial observers, who, thereby only betray their susceptibility to mean bias and their inability to sound the depth of his versatile genius. The Afzulkhan and Shaistakhan episodes, his raids on the affluent factories of Europeans at Surat, and his surprising methods of Guerilla warfare have led to the heaping up of accusations of treachery, cruelty and greed on the undeserving head of our hero.

Human history proclaims that the founders of great dynasties and great kingdoms are rarely free from the stains of treachery, of rebellion, and many such questionable methods. But the blot such deeds have made on their escutcheon is more than compensated for by the splendour of their triumphs. The stain is forgotten and the glory only remembered. So should it be with Sivaji. Seeing his Muslim neighbours, Golconda and Bijapur at the very zenith of their power with the relentless Aurangzeb making tremendous strides towards the paramountcy

of the Indian Continent and having no reliable support behind except the impelling stimulus of his religious zeal and love of independence, Sivaji was forced to have recourse to stratagem and policy which were treachery and fraud in the prejudiced eyes of hostile critics. To meet Afzulkhan or Shaistakhan on a fair field, with the overwhelming host at their back was out of the question for Sivaji with his limited forces and he, therefore, naturally had to adopt the armoury of stratagem and device. Again, in criticising his policy and dealings with his enemies one should not ignore the noble end for the realisation of which he adopted such means, the patriotic desire to extricate his country from the ruthless clutches of an alien despotism and the gift of precious liberty he wanted to make to his countrymen. Even on grounds of political morality Sivaji's action can be justified, because it cannot but recognise the necessity for self-defence by repulsing one's enemy by all means at one" command rather than court the humiliation of defeat and the ravages of destruction.

But in Sivaji's case there is no need for such a defence. If we allow ourselves to be guided only by Truth, naked, unblushing Truth '. which in the opinion of Edward Gibbon, "is the one virtue of more serious historical investigation", we find that there is absolutely no ground for levelling these charges against the great Maharatta leader. The investigations carried on by the indefatigable modern research scholars led by Justice Ranade, Mr. V. K. Rajwade, Mr. C. A. Kincaid and Professor Jadunath Sirkar, have given us the true picture of Sivaji and to them belong the distinction of removing the unmerited odium that was put upon him by adverse historians. Prof. Jadunath Sirkar defends, on the strength of indisputable historical evidece the so called treacherous conduct of Sivaji towards Afzulkhan and Shaistakhan and remarks that the murder of Afzulkhan was only an act of self-defence on the part of Sivaji. It should be admitted that both of them intended

treachery which, fortunately for Sivaji, he anticipated and thus succeeded in blasting the hopes of his Bijapur neighbour at their very inception. The recent investigations have only resulted in the confirmation of Sivaji's immunity from the accusations of treachery and deceit and have enabled posterity to understand and appreciate his personality in its true colour.

We shall now turn to some prominent features of his genius. It can be stated with a fair amount of accuracy that Sivaji combined in himself, the military genius of a Garibaldi the administrative efficiency of a Cavour, and the idealism of a Mazzini, the three reputed apostles of Italian unity whose combined activites had conferred on Italy the benefits of a united kingdom. Maharashtra which roughly corresponds with the Bombay Presidency, consisted at the time of Sivaji, of some loose incompatible fragments each under its own rebellious chieftain who proved to be a standing mence to the peace and tranquility of his country. This rendered Sivaji's task of consolidation more difficult, but his magnetic personality and his remarkable powers of organisation proved equal to the occasion and he was able to establish an independent Hindu Empire, the Hindu Pad-Padashahi. The redoubtable Muslim states of Bijapur and Golconda who were serious enemies to his ascendancy at the beginning were wise enough to prefer submission to wanton depradations at the hands of Sivaji and recognising his paramountcy promised homage. Even the Mughal Emperor at Delhi acknowledged his power and authorised him to collect taxes from his subjects in the Deccan. The golden Garuva (orange-coloured) flag symbolical of the highest ideals of Hinduism displaced the crescent everywhere in India and Sivaji's triumphant bugle rang through the Deccan as though in defiance of the Mughal trumpet. Such a brilliant success should be traced to the one characteristic trait of his genius, which harmoniously blended the diplomacy and stratagem of a ruler with the spiritual ardour of a saint.

After having made his position thus formidable, he turned his eyes to the administraion of his kingdom. He was a man who was studiously anxious for the happiness of the ryot, the artisan and the tradesman. and he spared no pains to deliver them from the harpies of extortion and religious persecution, the weapons of the Moghul muslim theocracy. It was his earnest desire to promote the smooth and regular working of the wheels of administration and he devised as a preventive against all forms of anarchy and despotism, the system of •Ashta Pradhan cabinet a constitution that had suggested itself to none of his Indian precursors. It is here that we find the full manifestation of Sivaji's administrative genius and it is a tribute to him that this Ashtapradhan, carried in it the germs of a bureaucratical system of administration whch we now find developed in the advanced countries of the civilised world. This bureaucratic syatem required a differentiation of the various labours of administration and assignment of each specific head of duty to separate ministers. The ruler had in his hands all the reins of vital policy and he excercised a vigilant supervision over the workings nf this cabinet. It should also be added that Sivaji paid equal attention to the proper management of the army and the navy. These will stand as monuments of this originality of conception and constructive skill.

But this is not all. There are again numerous phases of his genius which, though not seen in such'bold expressions as in the case of the administrative phase permeate his whole life. The purity of his private character, his benevolence his impartiality and amiability, his personal industry and his winning personality are features which keep his memory ever green in the hearts of posterity But the main-spring of his existence was the unflinching religious zeal which he breathed into the whole nation. Sivaji was religious to the core. It was a religious impulse that guided his actions in the capacity of a ruler. He gave a spiritual background to his administration and that he owed

to the never failing inspiration with which Saint Ramdas his guru, infused him. It was the spirit of self-surrender and the consciousness of the great religious mission on which he had set himself that induced Sivaji to surrender in utmost humility his kingdom at the feet of his illustrious guru, who returned it with a blessing and an advice to rule it as a trust for the good of the subjects and for the glory of God. His frequent paroxysms of ecstasy before the Goddess Bhavani are all to be traced to this religious sentiment and devotion deeply imbedded in him.

Such is the glory of Sivaji. He is only the expression of India's genius which, decidedly is religion. As politics is the genius of Great Britain and industry that of America, so is religion the genius of India. The unbroken line of sages and prophets who have sprouted out on the Indian soil from time to time and who have deluged the world with flood of spirituality will bear eloquent testimony to this fact and Sivaji is only one among the luminous galaxy of India's spiritual giants. It was this religious impulse that stood him in good stead when he was called upon to save the nation from the danger of an unbelieving despotism. He asserted the two-fold independence of his nation political as well as religious and the full fledged Muslim theocracy 'of Aurangzeb had no hold upon Sivaji. The same drastic circumstances which confronted Sivaji have presented themselves before us now. We are trampled down by alien feet and our religious and social life have come to naught. And now comes the message of Sivaji, our national deliverer, a message of political liberation and religious freedom which alone would allay the evils that have crept into our society. All glory to that divine deliverer, the Soul of Religion.

ANARKALI.

(U. S. Menon, iv Class).

On the banks of the Yamuna—an hour after sun-set—some three hundred and fifty years ago.

A pale blue carpets the horizon above, and many a tiny twinkling flower is gracefully strewn on it. The adolescent Moon enters the carpet with shy steps, coy, askew-gathering around, her loose-flowing 'sari' of silver beams in an imbroglio. The slender plantlets of the imperial garden of Agra are dancing to the tune of the aroma--breathing breeze. The coquettish Yamuna with silvery wavelets is playfully engaged in adorning the slender feet of the eglantine garden. Look at that bending 'kadamba' branch kissing a 'chandrakantha' stone? well it has been the stage of many a happy love-scene. Upon that Chandrakantha, see, there stands a Howri!--like a little moon amidst those star-like flowers! Through her exquisite person flows a white 'sari' like a milky river. Standing with slender arms thrown carelessly to the Kadamba branch behind, she shines like a golden creeper, amidst her green sisters. In the easy breeze, her blue curls swing like little violets. At times her face seems darkened. With her tiny palms she presses hard upon her marble-white bosom. But alas!—it is uuable to check some deep sighs. At last her ruby lips are open—' Ah! my frailty!''—a minute and again—'Ah! the waiting girl's frailty!"

But lo!—her eyes are closed by some hands from behind. A thrill passes through her body. For a moment she stands speechless, motionless—as if merged in eternal joy. But when the surprise is over, she speaks with hurry and terror—"Oh! Prince!—ah! who is this?—Please, release me." "Who!—Anarkali! say who am I once more." These words are trembling with joy.

"Oh! leave me! What hot, moisty hands!- Ah! my head-ache !—I don't know—please release me."

"You know, my darling. Say who I am."

"Upon Allah!—Your Majesty! speak not thus. Leave me, I know not.'

"Say, then, your most devoted servant."

The hands are taken off and forward comes their Royal owner. The effulgent face of Salim she sees at a glance; and, shivering at the first touch of man, she is about to fall. But the chivalrous youth is there to protect her. He catches her in his slim, yet strong, arms and lays her down in the flower bed below. Then off he goes into the Yamuna--at what a hellfor-leather speed he goes!--and within an eye's twinkling he comes back with a folded lotus-leaf full of cold water. He fans her with eager strained eyes. At last--victory to Allah! -the bloom returns to her cheeks; and a twinkle into his eyes. She slightly opens her eyes and ah! there is the handsome face of her Salim, those proudly curved lips, bent low towards her. She fancies it is her usual dream and faintly smiles. He bends low, she rises up and ah! their lips would have—— "What! really!" Like a hunted deer she breaks herself loose from his clutches, wondering, frightened. But the Prince continues to look straight at her. The wild trembling of those blue, wet, eyelashes! -What a marvellous beauty! He stands with tell-tale, greedy looks at her.

Without raising her head she speaks. "Jahapana! let me go." Her 'sari' begins to frow-frow.

Salim comes forward and bars her path. "For heaven's sake, my dearest! please stop a while. I have a request to you."

"Ah! my lord! please do not speak thus. Why should your Majesty insult yourself and your slave."

"Insult! Anarkali! is it then an insult to you to be the daughter-in-law of Akbar Padsha!"

"Ah! Jahapana! for Heaven's sake speak not thus. Myself humble dust at your shoe, let me go. Devi Ambika Kumari might have been seeking me all the while.'

"Anarkali! upon Suleiman's ring, I will give you a nobler throne than that of Kumari's. Come, sit upon this lap. Time will come, when the emerald throne of Hindusthan will be my darling's.

"My God! such foolish liaison! Prince! let me go."

Salim flings himself prostrate at her feet. "Anarkali! my dearest! discard me not. Yes, I am a prince and like a prince I endured hard and long—but a man, I failed at last. Will you leave me? Will you be so very callous and unkind?

The ingenuous girl frees her feet from the amorous youth's clutches and steps back trembling "Mighty Prince! cause not the skies to tumble down. Your Majesty, the heir apparent to the richest throne on Earth and I, a humble waiting girl!

"Why all this fiddle-de-dee, my darling! This rosy hand is born to adorn sceptre—let it adorn the golden sceptre of Hindusthan. Please, allow me."

"Pardon My Lord! the gulf that rolls between the sceptre and the servant is wider than the wide Hindusthan."

"Kibosh! Anarkali! Love's rain—bow has bridged wider gulfs. My dearest, be mine!"

"Prince! think a while before you speak. Do you think that your great father and the grandees of your realm will tolerate a waiting girl to sit on the illustrious throne of the Moghuls!" "The Moghul throne! My Anarkali! it is a petty stone! see, here has Salim kicked it off with his hind legs. Come, let us go beyond the accursed Moghul Empire. There, in the beautiful valley of the Himalayas we will play hide and seek.

Like ripping deers we will hop and spring. Like tiny bulbuls we will sing and kiss and embrace—you and I!—ah! my darling, how happy we will be! what an Elysium! come, there, there is no Akbar Padsha, no grandees, no throne. The Empire of Salim's heart, the Empire of love—it is wider, infinitely fairer than the Moghul Empire. There, Salim the Emperor, Anarkali the Empress, we the grandees, we the subjects. Ah! my dearest! come let us fly off!"

Her heart flutters; how can it be otherwise? The hope of her days and the dream of her nights will be 'fait accompli' if only she allows them. Like a throat-parched 'Chakora' bird, for what a moon in the skies she had been so far looking with greedy eyes—that long-looked-for, almost unattainable gift,—is there, begging low at her feet. Extend her arms. and it is hers, hers for ever. But how can she? The dishonour, the disgrace, the calumny that may come to Salim—her Salim—ah! she can't, she will not tolerate it. She speaks:—

"My Lord! are you to abandon every thing great and glorious in this world for a poor waiting girl! Please dont! Let the purple remain miles apart from the pallet. In any abandoned corner of the wide world, remembering this sweet moment, I shall wither. It is a loss to no body. Long may you live and flourish as a gracious son, and as husband of many a fortunate Howri! May Allah's boundless grace be on you and yours!" She stops.

"Ah! Anarkali!"the prince exclaims in an euphonic sound "then my darling loves me,! How fortunate am I, ah! how fortunate is Salim.'

"Ah! blunder!" She murmers. "what nonsense did I speak!" Then recouping very courage she looks with a supreme determination.

"Love you. No, (her face falls) Prince. No. To a debauchee who flirts with the handmaid of his wife and queen, I

have nothing but what I ought to have--contempt and hatred!" She presses her hand deep into her bosom, yet up it comes heaving. She sticks her thumb deep into the earth, yet cap-a-pie she trembles.

Salim knows his Anarkali. "Anarkali, look into my eyes and repeat what you said, let me see."

She tries to raise up her head, but it droops lower and lower. The prince sees her hyalinean heart. His face is exuberant with joy. "My little liar! these coral lips are trembling, do you know why? because they utter fibs which are foreign to them. See, these rosy cheeks are flushed, ah! Salim is fortunate, my darling's humblest servant!"

She rubs her cheeks, their flush is not effaced. She feels at once sorry and glad.

The Prince is all cock-a-hoop. "My dearest, come, why do you linger! under shady trees and cooling breeze, let us unite the purple and the pallet, allow me."

She objects: "Jahapana! if only you thought once more before you act! You are born to enjoy the might of armies, the wealth of gold, the beauty of Howries. These are your birthright. Marry me, and you are forfeited from all these. If only you thought once more!"

"Armies and gold and howries! Pooh! what are they to me! Any desert under me, a sky over and my Anarkali on my breast! ah! my Angel! Salim seeks no more glorious heaven."

"My Lord! then, you turn your back upon the blessings of the world for my sake!

"World! My Anarkali! a thousand worlds and fabled heavens for this tiny dimple on your cheek."

She looks a-squint at him with her long blue eyes wide open. His slim fingers touch her shoulder; a thrill of joy vibrates visibly through her body gradually; her eyes languish and her whole body sways and trembles like an aspen leaf. A

scented breeze blows, and two golden clouds clasp. A pair of rubies rolls into one. A whisper of ectsasy rises in the air

"Salim........"

"Anarkali........."

while the birds on the branches of the trees sing the Epithalamion:

"Happy, happy, happy pair
None but the.............

"SALIM!!" roars down a thunderbolt. The idyllic atmosphere is now tense with electric vibrations. The golden clouds are broken asunder. Not far off in the shade of a beech with hands clasped on a breast wide enough for empires to roll, there stands—Akbar! He fixes them with his burning eyes, and like consious culprits they tremble.

"To the Harem, Salim" a thundering command, and the lover walks off. Anarkali stands still like an enchanted snake the young Akbar approaches her with slow, measured and majestic steps. There she stands all in a tremble, with lowered head—like a bent dew-glinted lotus. He looks at her slender fingers for a while, and then breaks the silence.

"Child! Anarkali!"

Her head does not rise; her lips do not part.

"Do you know the gravity of your deed!" Abruptly she bursts into sobs. He waits for her sobs to sober. Then, after some time, he speaks, "Come, let us hear."

She raises her eyes. Those eyes are requesting. The Padsha knows it. His magnanimity allows it. He stands immersed in thought for a while. Then suddenly asks:—Do you really love Salim?" At last she speaks.

"Sire! your humblest slave is guilty," "Well; my child! do you know what now your duty is towards the prosperity of Salim and Hindusthan." She lifts her eyelids.

"......And fulfillment ——?"

"Even now?" she raises her eyes boldly. Akbar looks long into her bold, love-lorn eyes and cannot but show his admiration. Slowly he takes a dagger from under the folds of his dress and shows it to her. From the shivering, hesitating hand of the Emperor she receives it with a determined face. Akbar takes both her palms into his and looks deep into her eyes.

"My daughter! have you any favour to be received?"

"Not from this blue-blooded world, my Lord" She blurts out, "May Allah's bounty keep Akbar's blood from contamination!"

Akbar feels a lash. "Daughter! for my sake, pray anything. In order that the cruel Akbar may close his eyes with some consolation demand anything."

Anarkali examines his eyes. It is not hypocrisy, she can read. To him, poor Emperor, it is the demand of duty and discretion.

At last she speaks. "If it will not be an insult to the son of Akbar Padsha, let him imprint a kiss on the forehead of my corpse." A blood drop does round up in her left eye; but it dries up then and there. With the courage of a heroine she lifts up the dagger and—alas! upon that bosom worth Empires!————!

A dark cloud racks off the moon. A drop of tear stands full in each eye of the Emperor. The sturdy legs which have scorned the heights of the Aravalli and the waves of the Yamuna, bend down. His high brow, where wisdom is enthroned, comes low to these sword-roughed hands.

"You monstrous duty! one more upon thee!" His lips tremple.

Salim, who has disappeared from the scene for a time now hurry-scurries to the garden. "Anarkali, my Angel,"

In the garden it is all darkness. "My darling' he rushes forth—"My darling." No voice reciprocates. But a sigh is heard from near. He rushes in that direction and sees the Emperor. "Father! where is she? My angel, Anarkali!—where is she?"

No reply.

Salim's patience cannot stand the test. He catches the Emperor by his Atlantean shoulders and asks: "Padsha, Akbar! I demand her now and here. Where is she?

With down cast eyes, Akar points high.

The despairing youth kneels down on the ground, and fondly kisses Anarkali; but his lips meet on a fore-head white and lifeless.

✤ ✤ * ✤ ✤

Twenty more springs stride off by the gate of that neglected wild garden of Agra. It is a murky night. Suddenly flashes forth a streak of lightning. From the foot of a small marble box, two sunken eye rise up, a pale lip shivers with wonder—

"Father!"

Shrinking reply from the other side.--"Son!"

Pennington Proposes.

(E. Easwaran Unni, III. U. C.)

Nicholas Pennington was a man of substance in more senses than one. The patrimonial estates brought in annually six thousand sterling pounds. Besides, his bank balance at Telson's was not very despicable. And to crown all, there were neither younger brothers nor poor relations to be subsidised. Nicholas was the Alpha and the Omega of the Pennington line.

In his person too he was a man of substance; for he must have weighed not less than fourteen stone if he weighed an ounce. He was on the shady side of fifty with a head bald as a cannon ball, and a bloated stolid face quilted into a thousand seams by small-pox. His large bulbous eyes that blinked at you from beneath the caterpillars of his eyebrows were set so close to each other that had it not been for his bottle-nose they would undoubtedly have merged into one. His moustaches curled twice round like a cork-screw on either side of his mouth which always remained half revealing two straggling rows of teeth, ivory and ebony alternately, like the keys of a harpsichord. And all this physical grace was set off to advantage by a shambling gait.

Though past his prime, Pennington was still a bachelor. Whether he deemed the damsels of Melstock unworthy to be his spouse, or whether he feared that a wife and children might make a serious inroad into his exchequer, we cannot precisely say. It was certainly not because he was not an eligible suitor; for many a blooming girl set her cap at him, and many a mother longed to be his mother-in-law. Nicholas was no doubt flattered by these attentions from mothers and daughters alike; but he never betrayed, by word or deed, any eagerness to abridge his bachelorhood. At legth the people of Melstock

took it for granted that he would continue single to his death. It was a pity, they said, some folks took into their head never to marry at all.

✣ ✣ ✣ ✣

The morning sun was pouring down his glory from a tabernacle of gold and silver when Pennington stood on a grassy mound surveying the waving fields of wheat stretching far away to where the verdant rim trenched along the heavens. But the sight neither gladdened his heart nor brought the I-am-monarch-of-all-I-survey expression to his face, as it invariably used to do. Something had happened to stir his phlegmatic heart to its inmost recesses. Nicholas Pennington was in love.

Under the influence of love some men have slain dragons, some have wasted away into shadows, and others have produced immortal works of art. Nicholas resolved to loosen his purse-strings, for he felt that if he could win Gladys for his wife it did not matter a bit even if a round sum had to be spent.

Gladys Marlowe was the new French teacher in St. Agnes Convent, Melstock. She had arrived at Melstock when the sowing was in full swing, and the harvest was not yet come. But during this short period she had succeeded in turning the head of many a hitherto fancy-free youth.

Gladys was a chestnut—haired, slim—waisted, blooming lass of two-and-twenty. Her complexion was what the novelists call 'like a peach'. Her nose had the tiniest tilt. There was a dimple in her cheek that positively twinkled when she smiled. Her lips curled humorously, and every glance of her roguish eyes kindled some thought of love. Every Melstockian of the masculine sex between fifteen and fifty years of age was violently in love with her.

Miss Marlowe was fully conscious of her charms. She accepted the admiration of the villagers with the calm condesclension of a queen receiving homage from her subjects. The other young ladies of the village were green with envy at her long train of admirers; and they gave vent to their feelings by wondering among themselves whether the men of Melstock had lost their head to run after a wax doll. The wax doll snapped its fingers at the young ladies and laughed in its sleeve at their jealousy.

Gladys had the most hearty contempt for Pennington; and she never lost an opportunity of indulging in a fling at him. His mean disposition, coarse manners, and swinish habits filled her with a disgust akin to nausea. She longed to teach the conceited coxcomb a lesson or two. And it was with the same delight a fowler feels when the bird answers to the decay in the grass that the village belle saw Nicholas cast sheep's eyes at her. On such occasions she would flash at him one of her glorious smiles or a side-long glance that coursed through his blood like liquid fire. Pennington swallowed the bait, hook, line, and sinker. He fell head over heels, as the saying runs, in love with her.

After the memorable phenomenon recorded above, Miss Marlowe's attitude towards him became exasperating in the extreme. She played with him as a cat plays with a mouse, raising hopes to Himalayan heights and then dashing them down to the depths of Gehenna. The balance between the evidence that she did love him and that she did not was so nicely struck that the point in question, though meditated over several hundreds of times by Nicholas, always ended, after we varying involutions, in one way, that it was impossible to say.

"The thing," soliloquised Pennington as he surveyed his undulating wealth, "the thing is getting past human endurance. Even the patience of a Job would be bled white by it. I must

bring matters to a finish; and I will before I am a day older, or I am a d—d Dutchman."

In pursuance of this stern resolution the first thing he did after returning home from the fields was to pay a visit to 'Cliff Cottage,' where Gladys lived with her father Augustus Marlowe, with the ostensible purpose of consulting Mr. Marlowe on an horticultural question, but in reality to pay his addresses to the French teacher. As luck or fate would have it, old Marlowe was not at home; and the duty of doing the honours of the house to a person of such consequence as Nicholas Pennington J. P. devolved upon Gladys. She played the role of the hostess so charmingly that the distinguished guest felt that he could hold himself in no longer.

Having done ample justice to the refreshments placed before him, he broke the ice by observing to his fair hostess that the excellence of the repast had been heightened by the fact that it was her hands which had served it.

At this banal compliment Gladys pretended to blush and looked down perpendicularly into the floor. She saw with half-an eye that Nicholas was about to make love to her; and with the laudable intention of fooling him to the top of his bent, composed her features into an expression of gravity and attention.

"May I ask,' began Mr. Pennington, concentrating his vision on the dimple on her cheek, "what your age is?"

"Seventeen," replied the girl with soft archness, "would you permit me to put the same question to you?"

"I have completed," answered the man as he trimmed his corkscrew moustaches, "may two-and-fortieth year last week. "This was a polite fiction on his part, as he was two-and-fifty, if a day old.

Gladys arched her brow in well-dissembled incredulity.

"Really!" she exclaimed, "then I have been sorely deceived."

"How?" anxiouslo inquired Nicholas, the pupils of his eyes dilating like circles in a pond.

"I always thought,' explained the girl, as she shot a side-long glance at her guest, that you were only thirty or two-and-thirty at the utmost. Fven now I cannot bring myself to believe that I have been mistaken."

This double-barrelled compliment had its desired effect. Pennington was as pleased as punch. He threw all caution to the winds, and entered upon the subject nearest to his heart.

"I want to speak to you," commenced Nicholas in a voice husky with stifled emotion, "seriously—on a perhaps unexpected subject, but one which is all the world to me—I don't know what it may be to you, Gladys."

The village belle was silent. She was battling with the laughter that was fast welling up in her.

"I love you," continued the man, looking eagerly at the ripe tint of her delicate mouth, "with every fibre of my being. I feel I cannot live without you. Will you be my wife?"

"This is too great an honour," she managed to articulate in a voice choking with laughter and indignation.

"As I am not in the habit of beating my own drum," went on Pennington, restraining himself with visible difficulty from the action referred to, "I will say nothing about myself. All I have is yours if you but deign to be my wife. You shall have anything, Gladys, anything to make you happy—silks, flowers, diamonds. Will you have me?

"Mr Pennington," retorted Gladys in a voice in which there was a world of derision, "I am too young to think of marriage now. I have not yet lost my heart to any one, much less to you. And you may rest assured that Gladys Marlowe will never give her hand to him who has not her heart."

With this she turned on her heel, and with the offended dignity of an empress quitted the apartment, leaving Nicholas to grunt like an alarmed sow. Pulling a long face—the expressiveness of which the pencil of Hogarth alone can fully bring out—at his discomfiture, he left the tenement of his sweet heart in high ill-humour with all the daughters of Eve.

If ever a person's behaviour deserved to be characterized as cutting of one's nose to spite one's face, it was Pennington's immediately after the snubbing he received at the fair hands of Miss Gladys Marlowe. Just to spite that "artful, scheming, vixenish hussy who has not even a single sou to bless herself with"—we are quoting verbatim from Nicholas' concluding remarks about the quondam queen of his heart—he proposed to Miss. Jemima Snubkins—the ugliest girl in the whole of Melstock, or out of it—and was directly accepted by her with whom he now lives, a helpless victim of petti-coat autocracy, a mill-stone-melting spectacle of antiquarian wretchedness, and a living warning to all uxorious old boys.

UNIVERSITY LIBRARY
14 FEB 1933
MADRAS

LITERARY UNION.

A brief resume of the working of the Literary Union for the Second term is given below.

The first Parliamentary discussion was held on the 12th October, with Mr. N. I. Thomas in the Speaker's Chair, when Mr. M. M. Cheriyan, introduced the following resolution as the leader of the Liberal Party for legalising inter-caste marriages.

"Where as the present System of marriage among the members of the same community, based on racial, communal, Social and class distinctions, is antagonistic to human reasoning good sense and best sentiments of mankind; perpetuates class distinctions, communal hatred; frustrates the progress of the nation building, its uplift, and common citizenship; and being a social evil and requiring radically an immediate remedy, and being convinced of the salutary benefits of the introduction of Inter marriages; the House resolves the present System of marriage may be abolished and in its stead be introduced marriage among members of different communities, for the good of the world and humanity at large".

The reading of the Resolution was followed up by a thundering speech, which provoked high applause from the right wing of the Hall, which the Liberals occupied. The motion was then, seconded by Mr. Thoma John of class IV. The Government side was defended by His majesty's Prime-Minister Mr. E. Eswaran Unni in the most glowing and eloquent terms which deservedly won the applause of the House. His speech was seconded by Mr. T. L. Jacob of class iv. Five more honourable members on each side took part in the discussion, in cluding Mr. Ambat Narayana Menon M.A,B,L.

and Mr. P. S. Venketeswaran M. A. When the motion was put to vote it was found that the resolution was accepted by the House by a narrow majority.

The Parliamentary debate was conducted throughout in a vigorous and praiseworthy spirit, and revealed at the same time a wealth of budding oratory among students of the College. The art of oratory is bound to become an important and paying art in the India of the future and it is to be hoped that the students will manifest unmitigated interest in cultivating their oratorical powers, and utilise such parliamentary discussions for the purpose, in order that they might blossom forth into the Lloyd Georges and Srinivasa Sastries of the future.

2. On Monday the 7th November, a special Lecture was delivered by Mr. A. P. Menon, B A, M. Sc, F. Z. S, (London) on "Bio-philosophical Interpretation of Modern Civilisation," the Principal presiding. In his most learned speech. the lecturer referred to the psychological unity in men, that has been discovered after a series of mental experiments conducted in the west; and that, how Psychology and Biology contributed themselves as sources for modern civilization. The speech was pregnant with scientific theories and notions.

3. The Students of St. Thomas' College and High School assembled themselves, in the Stage Hall on Tuesday the 15th November, to convey their hearty felicitations and good wishes to His Excellency Dr. Francis Vazhapilly, Bishop of Trichur, and Patron to both Institutions, on the occasion of His Excellency's Sacerdotal Silver Jubilee.

After a series of Mangala Slokas, Mr. S. F. Nunez, M. A and Mr. P. Parasurama Iyer, M. A., L. T. on behalf of the College & H. School respectively proposed toasts to His Excellency, referring to, the meritorious and valuable services His Excellency has rendered especially in the field of literary education and charitable activities since his accession to the Episcopal throne. A beautiful and precious Silver Casket was

then presented to His Excellency who, in his concluding remarks, referred to the services rendered by the Staff and the Students for the glory and the success of these two Institutions, and thanked them all for the hearty welcome and token of gratefulness which they had accorded to him.

Ordinary Meetings.

4th October '32.

President. Mr. T. K. Alexander of class iv.
Lecturer. Mr. P. C. John of class iv.
Subject. 'ധൎമ്മധീരത'

18th October '32.

President. Vidwan Mr. K. P. Narayana Pillai.
Lecturer. Mr. P. Kunjunni Menon of class ii.
Subject. 'അധഃകൃതരുടെ അവശ്യതകൾ'.

31st October '32.

President. Mr. L. R. Subramaniya Iyer, M. A., L. T.
Lecturer. T. K. Alexander of class iv.
Subject. "Rural Re-construction in India."

Our heart-felt thanks to all those who contributed to our success, especially to Mr. P. S. Venketeswaran, M. A. and Ambatt Narayana Menon, M. A. & B. L. It is to be regretted that several of the arranged ordinary meetings and special lectures could not be conducted due to certain inconveniences.

St. Thomas' College,
16—12—1932.

Ignatius K. J.
Antony K. T.
Joint Secretaries.

College Chronicle—Games & Sports.

Elections were held early in the year for the captaincy of the various games, and the following were elected:—

General Captain:	N. I. Thomas.
Foot-Ball:	K. I. Ikkroo.
Tennis:	K. T. Antony.
Volley:	V. I. Job.
Badminton:	K. Rudra Das.

Foot-Ball. Due to severe rains in the early part of the year, foot-ball practice could not be arranged. But now the game is in full swing, and daily practice is going on. The Inter-collegiate Foot-ball Tournament is drawing near, and we hope that with better organisation and combination we will acquit ourselves very well therein.

Tennis. The students have manifested a great interest in the game, and the tennis court is filled to overcrowding. It is to be hoped that new courts will be opened next year. The present condition of the court is deplorable, and stands badly in need of repair. The attention of the College authorities is invited to this urgent matter. We are just thinking of conducting a tennis tournament this month.

Volley has become a very popular game, and no less than seven courts are run by the College. We have played two matches against the Maha Rajah's College Team, one at Trichur, and the other at Ernakulam; in both cases the home team prevailed. Meanwhile many of the local teams were challenged and defeated in friendly matches played both on our grounds and theirs. The II U. C. counts some of the best players among us, and has succeeded in defeating the rest of the College.

Badminton runs its usual course. There are any number of courts maintained by the College.

Cricket. A beginning was made this year in introducing the game into the College. Mr. P. S. Venkiteswaran, M. A. of the English staff has undertaken to guide the destinies of the infant Club. Regular practice was being carried on and the College Cricket Team played two matches one against the Trichur Town Team, and the other against the Maharajah's College Cricket Team. In the first match we were defeated by a narrow margin of 2 runs in a close and exciting finish. Our defeat by the Maharajah's College Team was more pronounced, for though we did fairly well in dismissing them all for 75 runs, we could come up to only a meagre 29 runs. Our batting strength is poor, bnt we hope to improve considerably in the course of next year.

Sports and Athletics.

The Sports Week in Trichur was a crowded show altogether and quite a large part of the crowd both among the spectators and the competitors consisted of students of the College. In the Olympics we knocked off nine prizes—5 firsts and 4 seconds, while in the Inter-Collegiate Sports we practically monopolised the prizes. The following are our successes:

Olympics (Cochin.)

1. 120 Yds. Hurdles.

   M. R. Doraswamy 1st. N. Govindakutty 2nd.

2. Pole Vault.

   K. Madhava Warier 1st.

3. Half-a-Mile Race.

   K. I. Ikkuru 2nd.

4. 220 Yds. Low Hurdles.

   M. R. Doraswamy 1st.

5. Hop-step & Jump.

A. Bhaskaran 1st.

6. High Jump,

P. Sankaran 2nd.

7. 440 Yds. Hurdles.

M. R. Doraswamy 1st. N. Govindakutty 2nd.

State Olympic Champion:—M. R. Doraswamy.

Kerala Inter-Collegiate Sports.

1. 120 Yds. Hurdles.

M. R. Doraswamy 1st. N. Govindakutty 2nd.

2. Long Jump.

P. A. Paul 1st.

3. 100 Yds. Dash.

P. A. Paul 1st K. C. Louis 2nd.

4. High Jump.

P. Sankaran 1st.

5. 440 Yds. Race.

John Manjuran 1st. K. Kuttikrishnan 2nd.

6. 220 Yds. Low Hurdles.

P. A. Paul 1st. M. R. Doraswamy. 2nd.

7. Hop-step & Jump.

A. Bhaskaran 1st. P. Sankaran 2nd.

Champion:—P. A. Paul.

SPORTS TEAM.

COLLEGE CHRONICLE.

October 6th. Three day's retreat for Catholic Students was conducted by the Rev. Fr. Rocca, S. J., of Calicut.

November 14th Presentation of Address & Souvenir to His Excellency, the Patron of the College, on the occasion of the Silver Jubilee of his Sacerdotal Ordination.

15th. Public tea-party in the College Premises in conection with the Bishop's Jubilee.

24th. Election to the Academic Council. Mr. S. Ramaswamy M. A. and Rev. Paul Parambil were elected.

25th. Selection Examination for the Senior classes began.

December 6th. Cochin Olympic Sports.

9th. Selection Result published. Out of 163 in the Senior Intermediate 143 were sent up and in the Senior B. A. class with a total stength of 80,4 were detained in English, 3 in Mathematics and 4 in History and Economics.

10th Intercollegiate Sports.

21st. Christmas Vacation began.

January 9th. College re-opened after the Christmas Holidays.

OUR ENGLISH PUBLICATIONS.

Detailed Study.

ENGLISH READERS.

EDITED BY

R. W. Ross, I. E. S. [Retired].

	Rs.	As.	Ps.
Reader One 48 pp	0	4	0
Reader Two 64 pp.	0	4	0
Reader Three 84 pp.	0	5	0
Reader Four 128 pp.	0	9	0
Reader Five 160 pp.	0	11	0
Fourth Form Reader	0	12	0
Fifth Form Reader	1	0	0

Non-Detailed Study.

Greater India Readers.

GRADE I.

Triumph of Sree Krishna & Arjuna *by T Earle Welby*	0	2	0
Dharuva by R. W. *Ross*, I. E. S.	0	3	0

GRADE II.

Kuohela *by Mrs. K. Sathyanatham, M. A.*	0	4	0
Prahlada *by R W Ross*	0	4	0
Bhishma *by T. Earle Welby*	0	5	0

GRADE III

Santhana Gopalam by Mr. K. Sathyanatham M. A.	0	5	0

GRADE IV

The Story of Rama (Ramayana) by Theodra Wilson	0	8	0
The Story of Barathas (Baratham) by Theodra Wilson Wilson	0	8	0

Indian Bairns' Series.

GRADE I

Two Little Princes by Glyn Barlow, M. A.	0	2	6
Raman ,,	0	2	6
Krishnan ,,	0	2	6
Little Red Riding Hood	0	2	6

GRADE II

The Wood Cutters' Children by Theodra Wilson Wilson	0	3	0
Chambavathi by E. E. Cowper	0	4	0

The Bharatha Varsha Series.

Puranic Stories pt. I by Bessie Marchant.	0	4	0

Heroes of India Series.

GRADE V OR VI.

Pratap Singha by E. E. Cowper	1	0	0

Saints of India Series.

GRADE V OR VI.

Life of Ramakrishna by E. F. Malcolm Smith.	0	14	0
Life of Vivekananda by E. F. Malcolm Smith.	0	14	0

Elementary Mathematics FOR High School Class BY M. N. Manalar, B. A.

Pt. I for Form IV 312 pp.	1	0	0
Pt. II for Form V 328 pp.	1	0	0
Pt. III for Form IV 340 pp.	1	0	0

V. Sundara Iyer & Sons. Trichur.

Editor [Mal. Section] Joseph Mundassery M. A.

പട്ടിൽ പൊതിഞ്ഞ ചുട്ടകൊള്ളി.

കെ. കുഞ്ഞുണ്ണിത്തമ്പാൻ I. U. C.

വിദ്യാർത്ഥിയായിരുന്ന കാലത്തുതന്നെ എനിക്കു രാഷ്ട്രീയകാര്യങ്ങളിൽ വലിയ പ്രതിപത്തിയൊന്നുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ എന്റെ കൂട്ടുകാരൊന്നും അങ്ങിനെയല്ലായിരുന്നു. പരുപരുക്കൻ ഖദറെടുത്തു ഗാന്ധിത്തൊപ്പിയും വച്ചു വിഡ്ഢിത്തം മൂർത്തിമത്തായപോലെ ഇക്കൂട്ടർ കോളേജിലേക്കു വരുന്നതു കാണുമ്പോൾ എനിക്കു അനുകമ്പ തോന്നാറുണ്ട്. ഇവരുടെ ഈ പ്രലോഭനങ്ങൾകൊണ്ടു എന്താണൊരു പ്രയോജനം? ശക്തിയേറിയ പാശ്ചാത്യരാജ്യങ്ങളുടെ വൈയവസായികശക്തിയെ തടിച്ചുടക്കുവാനുള്ള കരുപകരണമാണുപോലും ഈ ഖദർ! ഇതിലുംവലിയ ഭ്രാന്തുണ്ടോ? മിനുസമേറിയ 'പോപ്ലി'നും മഹിമയേറിയ ഫ്ളാനലും കളങ്കമററ ചന്ദ്രനെപ്പോലെ ശോഭിക്കുന്ന മൽമലും ഉപേക്ഷിച്ചു ശുദ്ധ പരുക്കൻതുണി ധരിക്കുന്നതു ഇക്കൂട്ടരുടെ ഭ്രാന്തല്ലാതെ മറെറന്താണ്? ലോകമൊട്ടുക്കുതന്നെ പരിഷ്കാരസൂര്യന്റെ ഉജ്ജ്വലകിരണങ്ങൾ പ്രഭാപൂരത്തെ വിതരണംചെയ്യുന്നു. അതിലൊരംശം മൽമൽരൂപത്തിൽ ഭാരതത്തിലും എത്തി രാജ്യമാസകലം ശോഭായമാനമാക്കുമ്പോൾ നമ്മുടെ കൂട്ടരെന്തു ചെയ്യുന്നു? അന്ധകാരമയമായ ശിലായുഗത്തെ ആരായുന്നു. എത്ര ശോചനീയം! പക്ഷെ ഇക്കൂട്ടരിൽതന്നെ ചില സരസന്മാരുണ്ട്. അവരെ എനിക്കു ബഹുപിടുത്തമാണ്. കോളേജിൽ വായിക്കുന്നിടത്തോളംകാലം രാഷ്ട്രീയനേതാക്കന്മാരുടെ പ്രലോഭനത്തിന്നടിമപ്പെട്ടു നാട്ടുംവീട്ടുംകൂടി ഉപേക്ഷിക്കുവാൻ അവർ സന്നദ്ധരായിരിക്കും. പ്രസംഗധാടിയാൽ സകലയോഗങ്ങളേയും ഇളക്കിമറിക്കും. അത്രതന്നെ പോരാ. നാടിന്റെ നന്മക്കുവേണ്ടി അശ്രാന്തപരിശ്രമം ചെയ്തു അകാലവാർദ്ധക്യം പിടിപെടുന്ന രാഷ്ട്രീയനേതാക്കന്മാരെ അനുകരിക്കുന്ന നാട്യത്തിൽ ആവശ്യമില്ലെങ്കിലും കണ്ണടവെക്കും. എന്നാൽ സിഗററൊന്നും ഒഴിച്ചുകൂടാതാനും. പക്ഷെ 'ഡിഗ്രി'യെടുത്തു കോളേജ് വിട്ടുപോയാൽ ഇവരൊക്കെ അസ്സല് മര്യാദക്കാരായി. വേഷമൊക്കെ മാറി. ഫുൾസൂട്ടും ധരിച്ചു മൂക്കിന്നടിയിൽ, മ

ടിയും വളർത്തി വിരലുകളുടെയിടയിൽ സിഗാററും വച്ചു റിക്ഷയിൽകയറി നടക്കുകയായി, ബഹുകേമം. ആളുതന്നെ മാറി.

ഇപ്പോൾ നമ്മുടെ ചില സ്നേഹിതന്മാർ ചോദിക്കുമായിരിക്കാം. ഇങ്ങനെയൊക്കെയാണെങ്കിൽ താനെന്തിനാണു ഖദറുടുക്കുന്നതു എന്നു്. അതോ, പറയാം. എന്നാൽ കുറച്ചുമാത്രം. ഇതു സംസാരമാക്കരുതു്. ഞാൻ കോളേജിൽ വായിക്കുന്നകാലത്തു ബഹു ധാടിയിലാണു കോളേജിലേക്കു പോവുക പതിവു്. ഫുൾസൂട്ടും ധരിച്ചു സിഗാറ്റു കത്തിച്ചു പിടിച്ചു, ഹാററമായി റിക്ഷയിൽകയറി 'ഗമേ' വച്ചുടിക്കും. എനിക്കെന്താ? ഓടുന്നതു റിക്ഷാക്കാരനല്ലേ. 'വിമൻസ്' കോളേജിൻെറ അടുത്തെത്തുമ്പോൾമാത്രം പതുക്കെപോകുവാൻ റിക്ഷക്കാരനെ പറഞ്ഞേല്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. കാമാതികോമളനായ നമ്മുടെ മനോഹരവിഗ്രഹം അവരുടെ കണ്ണുകളിൽ അല്പം കർപ്പൂരസ്സത്തെഴുതിക്കോട്ടെ. എന്നാൽ വാസ്തവമല്ലേ പറയേണ്ടതു്? പ്രേമപൂർണ്ണങ്ങളായ നേത്രങ്ങൾ എൻെറമേൽ പതിഞ്ഞിരുന്നുവോ എന്നു സംശയമാണു്. ചിലർ നെററിചുളിക്കാറുണ്ടു്. വേറെ ചിലർ ചിരിക്കാറുണ്ടു്. ഇതിൻെറയൊക്കെ അർത്ഥം നാമെന്തിനാലോചിക്കണം? നമ്മുടെ സൌന്ദൎയ്യത്തിൽ കണ്ണഞ്ചിയിട്ടായിരിക്കാം.

എന്നാൽ കാൎയ്യം പിന്നീടല്ലേ മനസ്സിലായതു്. 'സ്വദേശി' ഭ്രാന്തു സ്ത്രീകളേയും ക്ഷബാധിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അവർ ഉടുത്തണിഞ്ഞുവരാറുള്ളതും ശുദ്ധ പരുക്കനിലാണത്രെ. എനിക്കു നന്ന കഷ്ടംതോന്നി. മൃണാളസദൃശമായ പൂവൽമെയ്യിനെ ഇത്ര കൎക്കശമായ തുണിയിൽ പൊതിയുകയോ? കാലത്തിൻെറ മറിമായംതന്നെ! പക്ഷെ ഞാനാണോ ഇതൊക്കെ കൂട്ടാക്കുന്നവൻ? നമ്മുടെ വിദ്യാൎത്ഥികാലം മുഴുവനുംതന്നെ പരിഷ്കൃതരീതിയിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടി.

എൻെറ വീടിൻെറ അടുത്താണു മി: ശങ്കരമേനവൻെറ വീടു്, രമണീയമായ ഒരു ബങ്കളാവു്. അദ്ദേഹം വലിയ സ്വദേശിഭ്രാന്തനാണു്. എവിടെ പൊതുയോഗംകൂടിയാലും ശങ്കരമേനവൻെറ പ്രസംഗമുണ്ടു്. ശബ്ദായമാനമായ ആ പ്രസംഗം "നിങ്ങളെല്ലാവരും ഖദറുടുക്കണം. സ്വാൎത്ഥത്യാഗംചെയ്യണം ജാതികളയണം" ഇങ്ങനെ ഓരോന്നാണു്. ശുദ്ധകൃക്കു്, അല്ലാണ്ടെന്താ?! ആദ്യമൊക്കെ അദ്ദേഹം എന്നോടുപദേശിച്ചു, പിന്നെ വാദിച്ചു, അവസാനം അപേക്ഷിച്ചു. ഞാൻ കൂട്ടാക്കിയില്ല. ഈയിടെയായി കണ്ടാൽ മിണ്ടുന്നകാൎയ്യംതന്നെ സംശയമാണു്. എങ്കിലും എ

നിക്കു അദ്ദേഹത്തിനോടു മിണ്ടാതിരിക്കുന്നതു അത്ര ഇഷ്ടമായ കാൎയ്യമല്ല.

'ശാരദ' 'ശങ്കരവിലാസ'ത്തിലെ മണിവിളക്കാണ്. ശങ്കരമേനവന്റെ ഏകപുത്രിയാണ്. വാത്സല്യഭാജനമാണ്. സകല സ്വത്തുക്കൾക്കും ഏകാവകാശിനിയാണ്. ഈയിടെയായി അവളുടെ മനോഹരവദനം കാണാതിരിക്കുന്നതു എനിക്കും, എന്നെ കാണുന്നതു അവൾക്കും വലിയ സങ്കടമായിരിക്കുന്നു.

ഒരു ദിവസം നമ്മുടെ പതിവനുസരിച്ചു വേഷധാരണാദികളൊക്കെ കഴിച്ചു മി: ശങ്കരമേനവന്റെ വീട്ടിലേക്കു പോയി. അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ ശങ്കരമേനവനവിടെയില്ല. ശാരദമാത്രം അവളുടെ ഭംഗിയേറിയ നേത്രങ്ങൾ എന്നെക്കണ്ടപ്പോൾ പരിഹാസസൂചകമായി ചിരിച്ചു തുടങ്ങിയതായി എനിക്കുതോന്നി. എങ്കിലും ആതിത്ഥ്യമൎയ്യാദയെ പുരസ്കരിച്ചു എന്നോടിരിക്കുവാൻ പറഞ്ഞു. നമ്മുടെ അന്തൎഗ്ഗതങ്ങളെ അവളെ ധരിപ്പിക്കുവാനുള്ള അവസരം അതുതന്നെയാണെന്നു എനിക്കു തോന്നി. ഞാൻ പറഞ്ഞു. "ശാരദേ! ഭവതിയോടു ഗുരുതരങ്ങളായ ചില കാൎയ്യങ്ങൾ പറവാനുണ്ട്."

അവൾ ചിരിച്ചു. "നിങ്ങൾക്കു അങ്ങിനേയും ചിലതുണ്ട് ഇല്ലെ?"

"നിശ്ചയമായും"

"ഉണ്ടെങ്കിൽ നിങ്ങളിങ്ങിനെയാണൊ?"

"ഉം — എന്താത്."

"നമുക്കിതിലും കാൎയ്യമായ എന്തൊരു സംഗതിയാണു സംഭവിക്കുവാനുള്ളത്.?"

"എനിക്കു മനസ്സിലാകുന്നില്ല."

"ഭാരതത്തിന്റെ ഇന്നത്തെ സ്ഥിതിയൊന്നാലോചിച്ചു നോക്കു."

"ഭാരതത്തിന്നെന്താണു വിശേഷിച്ചൊന്നു സംഭവിക്കുവാനുള്ളത്. മഹാന്മാരായ ആംഗ്ലേയരാൽ പരിലാളിതമായ ഭാരതത്തിന്നു ഇതില്പരം എന്തൊരു സൌഭാഗ്യമാണു ആശിക്കാവുന്നത്?"

അവൾ പരിഹാസസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു. "നിങ്ങളുടെ ആശയങ്ങൾ ഗംഭീരം. എനിക്കു കേൾക്കണ്ട. എത്ര ദയനീയമാണു ഭാരതത്തിന്റെ അവസ്ഥ? എത്ര ദരിദ്രനാരായണന്മാരാണു ഇന്നു ഭാരതത്തിൽ?"

അവളുടെ മനോഹരനയനങ്ങളിൽ ഒരശ്രുകണം ഉരുണ്ടുകൂടി. അവളുടെ ഭ്രൂക്കൾ വളഞ്ഞു. കോപസ്വരത്തിൽ തുടന്നു. "നിങ്ങളെപ്പോലു

ള്ള നരാധമന്മാരുടെ ജനനത്താൽ പാവനചരിതയായ ഭാരതഭൂമി അപാരമായി ദുഃഖിക്കുന്നു. നമ്മുടെ നാട്ടിലുണ്ടാകുന്ന പഞ്ഞികൊണ്ടു നമ്മുടെ നാട്ടിലെ സാധുക്കൾ നൂൽ നൂററു നെയ്യുണ്ടാക്കുന്ന വസ്ത്രം — അതെ — പരിപാവനമായ ഖദർ, അവർ തങ്ങളുടെ പരുപരുത്ത തുണിക്കഷണം! പാശ്ചാത്യമോടിയുടെ പരമകാഷ്ഠയായ മാഞ്ചസ്റ്റർ ബാധ അങ്ങെ കഠിനമായി ബാധിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിന്റെ സ്വരൂപം കേൾക്കുക.

'സുഹാസിനീ ചന്ദ്രമുഖി,
കാരസ്കരഫലോപമാ
മൽമൽസ്വരൂപിണീ ബാധാ
മാഞ്ചെസ്റ്ററസമുത്ഭവാ.'

ഈ ബാധയാൽ ആക്രാന്തരായ ഭാരതീയസന്താനങ്ങൾ അവരുടെ മാതാവിനെ വിസ്മരിക്കുന്നു. സഹോദരന്മാരോടുള്ള കടമയെ കാക്കുന്നില്ല. സ്വജനങ്ങളെ വെറുക്കുന്നു. അമ്പോ! എന്തൊരു ബാധയാണിതു്!! ജഗദീശ്വരാ! അങ്ങിവരെ രക്ഷിക്കണെ. ഭാരതത്തെ ഉദ്ധരിക്കണേ."

ഞാനിത്രയൊന്നും വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല. കാര്യം കുറെ കടന്നുപോകുവാൻ എന്നോടു കൈകൊണ്ടാംഗ്യം കാണിച്ചു. ഞാൻ സമാധാനിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. കാര്യമല്ലെ പറയേണ്ടു, എന്റെ ഹൃദയത്തിലും ചില വികാരങ്ങളൊക്കെയുണ്ടായി. ഞാൻ അവളോടു വളരെ താഴ്ന്നസ്വരത്തിൽ ചോദിച്ചു.

"ശാരദേ! അതിനു ഞാനെന്താണു ചെയ്യേണ്ടതു്? ഈ ബാധയിൽ നിന്നൊഴിവാൻ എന്തു ചെയ്യണം? ഭവതി പറയു."

ജയസൂചകമായ ഒരു മന്ദഹാസം അവളുടെ വദനാരവിന്ദത്തെ പ്രഫുല്ലമാക്കി. അവൾ മധുരസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു. "അങ്ങൊരുത്തമഭാരതീയനാവുക. നിങ്ങളുടെ സഹോദരന്മാരെ സ്നേഹിക്കുക, സഹായിക്കുക ഈ വിദേശീയവസ്ത്രങ്ങളെല്ലാം ഹോമിക്കുക. കളങ്കപങ്കിലമായ അങ്ങയുടെ ശരീരത്തെ പരിശുദ്ധമായ ഖദർ വസ്ത്രത്താൽ മാർജ്ജനം ചെയ്യുക. എന്നാൽ ബാധയൊഴിയും.

"ഗാന്ധി മാന്ത്രികനിർദ്ദിഷ്ടം
ഖദർവസ്ത്രം സുമംഗലം
സ്വദേശീം വാവസേൽ ബാധാ
ദൂരദേശം ഗമിഷ്യതി."

ശേഷം ൪൮-ാം പേജിൽ.

UNIVERSITY LIBRARY MADRAS 4 FEB. 1932

“വൃഥാപരിഭ്രമം.”

(ജി. ക്ലാസ്സ് IV.)

(അന്നനട)

പഠിക്കുന്നകാലം പരമഭാഗ്യമായ്
പലരുമെന്നോടു പറഞ്ഞുകേൾപ്പുഞാൻ.
‘പരചിന്തയില്ല പഠിപ്പുകൂടാതെ
പരംസുഖപ്രദം പഠിക്കുംകാലത്തിൽ’
ഇതിപറയുന്ന മഹാന്മാരായോരു
മതിൽക്കുറച്ചൊക്കെ യഥാർത്ഥമുണ്ടാകാം.
അനുഭവങ്ങളിൽ ചിലതു നോക്കുമ്പോ
ളതിവിപരീത മെനിക്കുതോന്നുന്നു
ഗുണദോഷമിശ്ര മുലകിൽ സർവ്വവും
ഗണിക്കവെയ്യൊന്നും ഗുണമാത്രമെന്നായ്
‘പരചിന്തയില്ലാ’ തൊരുചിന്തമാത്രം
പുരസ്കരിച്ചുള്ള പ്രവൃത്തിസാദ്ധ്യമോ?
ഇഹവ്യവഹാരവിരക്തിവന്നുള്ള
മഹർഷിവര്യന്മാർ വനത്തിൽമേവുന്നോർ
അവർക്കേകാഗ്രത സുസാധമാം; പക്ഷേ
വനാന്തരവാസമതിന്നനുയോജ്യം
പലതിൽനിന്നുമായ് പഠിച്ചിട്ടല്ലയോ
പെരിയജ്ഞാനത്തെ മനുഷ്യർതേടുന്നു
വിവിധചിന്തകൾക്കധീനൻ വിദ്യാർത്ഥി
അനുഭവങ്ങളാലറിവുനേടുവാൻ
അനിശമാശിപ്പോനതിന്നുയത്നിപ്പോൻ
അനന്യചിന്തയിൽ ദൃഢവ്രതനാമോ?
പഠിപ്പുകേവലമറിവിനെന്നുള്ള
പരമാദർശത്തെ മറന്നു സർവ്വരും
പരീക്ഷപാസ്സായി ബിരുദുകൾനേടാൻ
പരിശ്രമിക്കുന്നു പലേവിധത്തിലും
അകലെനിന്നീടും ‘പരീക്ഷാ’ഭൂതമോ

അടുത്തടുത്തെത്തി ത്തുറിച്ചുനോക്കുന്നു.
അവനന്നതാദ്യന്തമൊഴിയാബാധയായ്
ചിരമലട്ടുന്നു; ഭയപ്പെടുത്തുന്നു.
പരീക്ഷാകാലത്താ 'പരീക്ഷാ'ഭൂതത്തിൽ
പരാക്രമങ്ങളോ പറയാവതല്ലേ
പറഞ്ഞുതന്നാലും ചിരമാമീബാധ
പരിഹരിക്കുവാനുപായം സൽഗുരോ"
"ധരിക്ക . . . . . ക്രമമായ് വായിച്ചാൽ
'പരീക്ഷാ'ഭൂതത്തെ ജയിച്ചിടാം ദൃഢം
പരീക്ഷകളെല്ലാം പഠിപ്പാം മാർഗ്ഗത്തിൽ
വരും കടത്തുകൾ, കടന്നുപോകണം.
പരിശ്രമിക്കുക, ക്രമത്തിൽ നീന്തുക
മറുകരയെത്താം 'വൃഥാപരിഭ്രമം'.

ആ അവസാനച്ചുംബനം.

(എം. എസ്. നമ്പൂതിരി. III U. C.)

സാമ്രാജ്യങ്ങൾ സീമാരഹിതങ്ങളായി ഇതുവരെ മനുഷ്യദൃഷ്ടിക്കു വിഷയീഭവിച്ചിട്ടില്ല. പരാജയത്തിന്റെ പുളിച്ചനാററം അല്പമെങ്കിലും അനുഭവിക്കാത്ത ധീരപുരുഷന്മാർ അവതരിച്ചിട്ടില്ല. മനുഷ്യാതീതമായൊരു സംഭവമില്ലെന്നു സധൈര്യം പ്രസ്താവിക്കുവാൻ ഒരു ധീരഹൃദയവുമുണ്ടായിട്ടില്ല. സൽഗുണാദികളുടെ സരസമായ വിളനിലവും സൌന്ദര്യത്തിന്റെ സാനന്ദമായ വിളയാട്ടവും ഒത്തൊരുമിച്ചു പ്രവർത്തിച്ചിട്ടില്ല. എന്നാൽ പതിനാറാം നൂററാണ്ടു; അതെ ഈ ലോകചരിത്രത്തിന്റെ ജാതകമൊന്നു തിരുത്തുകതന്നെ ചെയ്തു. സംഭവപരമ്പരകളുടെ സവിശേഷസങ്കേതമായിരുന്ന ആ സുപ്രസിദ്ധമായ പതിനാറാം നൂററാണ്ടിൽ — ഭീമപരാക്രമനായ ഭാരതാധീശന്റെ ഭാഗ്യലക്ഷ്മിയുടെ ആനന്ദമധുരമായ ചാഞ്ചാട്ടത്തിൽ — നിർമ്മലമായ യശസ്സിന്നും നിസ്സീമമായ ഐശ്വര്യത്തിന്നും വിളനിലങ്ങളായിരുന്ന നിരവധി സിംഹാസനങ്ങൾ ദൈനന്ദിനം ആ സാമ്രാട്ടിന്റെ കാൽക്കൽ സമർപ്പിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. അന്നു അക്ബർ പാദ

ഷായുടെ അനുഗൃഹീതനാമധേയം പാടിപ്പുകഴ്ത്താത്ത ലതകളില്ല. ആ നാമശ്രവണത്തിൽ രോമാഞ്ചമണിയാത്ത പുൽക്കൊടികളില്ല. ഹൃദയം തുളുമ്പാത്ത പുഴകളില്ല. തിരുമേനിയുടെ ദീർഘായുസ്സിനുവേണ്ടി ഭാരതം കൈകൂപ്പിയിരുന്നു. സഗൽദഗം പ്രാർത്ഥിച്ചിരുന്നു.

കാലമതുതന്നെ. മനോമോഹനമായ മറെറാരു പടംകൂടി ഇന്ത്യാസാമ്രാജ്യത്തിൻെറ വിരിമാറിടത്തിൽ വരക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. മഹാന്മാരുടെ മണിച്ചട്ടകൾകൂടി പുളകിതങ്ങളാകുന്ന ചില സന്ദർഭങ്ങളുണ്ട്; വിപരീതകക്ഷിയുടെ വിജൃംഭിതമായ വിജയത്തിൽ അവരുടെ മനസ്സ് ചിന്താതീതമായ മരുഭൂമിയിൽകൂടി സഞ്ചരിക്കുന്ന ചില സന്ദർഭങ്ങളുണ്ട്; നൈജമായ നൈരാശ്യത്തിൽ ആകാംക്ഷക്കു തമോമകുടം വെക്കുന്ന ചില സന്ദർഭങ്ങളുണ്ട്; അത്യാഗ്രഹത്തിൻെറ അനിവാര്യഛായയിൽ സിംഹപ്രതാപനായിരുന്ന പാദുഷായുടെ ദോർദണ്ഡങ്ങൾക്കുകൂടി ഭയാനകമായിരുന്ന ഒരു ഭൂവിഭാഗം അന്നുമുണ്ടായിരുന്നു. അഹമ്മദുനഗരം. ജയമല്ലൻെറ മുമ്പിൽക്കൂടി കുനിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത പാദുഷായുടെ പള്ളിപ്പടവാളിനെ മുട്ടുകുത്തിച്ച ഒരു സന്നിധിയന്നുമുണ്ടായിരുന്നു. ആ ദുർഗ്ഗപ്പിളപ്പ് സങ്കല്പസ്വർഗ്ഗത്തിലുംകൂടി പാദുഷാ കണികണ്ടിട്ടില്ലാത്ത ഒരു തരുണീവിശേഷമന്നുമുണ്ടായിരുന്നു. ചാന്ദബീബി സുൽത്താനക്കു വയസ്സമ്പതായി. തൻെറ ജീവിതോദ്ദേശം നിറവേറിയതുമൂലം പൂർവ്വാധികം പ്രസന്നമായി കാണപ്പെട്ട അവളുടെ മുഖകമലത്തിൽ ചില്ലറ ചില രക്തരേഖകൾമാത്രം കഴിഞ്ഞ ഭയങ്കരസമരത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതിനെന്നപോലെ തെളിഞ്ഞുനിന്നിരുന്നു. "മുഷ്ടിമിതമായ സൈന്യത്തെക്കൊണ്ടു മുകൾസാമ്രാജ്യത്തിൻെറ മഹാസമുദ്രത്തോടു പടവെട്ടിയദിവസം അകലത്തല്ല. ശത്രുസൈന്യം പാളയം വിട്ടുകഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. അവരുടെ അപ്രതീക്ഷിതമായ ഒരാക്രമണംകൂടി കേവലം സുസാധമാണ്. അതല്ലെങ്കിൽ ഉടമ്പടിപ്രകാരം ബീറാർ അക്ബറിന്നു വിട്ടുകൊടുക്കണം" ഇപ്രകാരമുള്ള ചിന്തയാൽ ചാന്ദയുടെ ഹൃദയം കലങ്ങിയിരുന്നു.

നമുക്കു അക്ബർചക്രവർത്തിയെ ഒന്നു മുഖംകാണിക്കുക. ആ സമയത്തു അദ്ദേഹത്തിൻെറ പാളയത്തിൽ നിശ്ശബ്ദതയുടെ രാജ്യഭരണമായിരുന്നു. സേനാപതികൾ മന്ത്രിവര്യന്മാർ ഇവരെല്ലാം നമ്രവദനരായി ശിലാരൂപങ്ങൾപോലെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. ആ മഹാപുരുഷൻക്ഷിതിതലനിക്ഷിപ്തചക്ഷുസ്സായിത്തന്നെ ഒതുങ്ങിനില്ക്കുന്ന സചിവന്മാരുടെ നടുവിൽ

ക്കൂടി അങ്ങുമിങ്ങും ഉലാത്തുന്നു. ഓരോ കാൽവെപ്പിലും രണ്ടുംമൂന്നും ദണ്ഡുവീതം തരണംചെയ്തുകൊണ്ടു അദ്ദേഹം ഇതികർത്തവ്യതാമൂഢനായിത്തീരുന്നു. ബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങൾമുഴവൻ പൊടിയുമാറ തൻെറ കൈപ്പടങ്ങൾ കൂട്ടിയുരുമ്മുന്നുണ്ടു്. ഇടക്കിടെ ഭീജനകമായി നിശ്വസിക്കുന്നുണ്ടു്. അട്ടഹാസത്തിലും ഭയാനകമായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിൻെറ നിശ്ശബ്ദത. പാദുഷാ അഗാധമായ ചിന്തയിലേപ്പെട്ടിരുന്നു. ഓരോ വിചാരഗതിയുടേയും അവസാനം സുതരാംവ്യക്തമായിരുന്നു. ഇടക്കിടെ കുറഞ്ഞൊന്നു നില്ക്കുന്നുണ്ടു്. ചിലരെയെല്ലാം ഉററുനോക്കുന്നുണ്ടു്. ഉഷ്ണീഷമൂരി വലതുകയ്യിൽ പിടിച്ചു മററെകൈകൊണ്ടു തല തടവുന്നുണ്ടു്. കൈലേസ്സെടുത്തു നെററിയിലെ വിയൎപ്പു തുടക്കുന്നുണ്ടു്. ചിന്ത, ആഴമേറിയ ചിന്ത. അഹമ്മദനഗരത്തെപ്പററി ആലോചിക്കുംതോറും അന്ധകാരനിബിഡമായ ഒരന്തരീക്ഷം അദ്ദേഹത്തിൻെറ മുമ്പിൽ പൊങ്ങിപ്പരന്നു. ആ അന്ധകാരത്തിനിടയിൽ തുമിന്നൽപോലുള്ള ഒരു കമനീയവിഗ്രഹം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതായി അദ്ദേഹത്തിനു തോന്നി. നിന്ദാഗർഭമായ ഒരു മന്ദഹാസത്തോടുകൂടി അതു വീണ്ടുംവീണ്ടും സമീപിക്കുന്നു. അവളുടെ കരവല്ലിയിൽ പരിലസിച്ചിരുന്ന നിശിതാസിയുടെ മുനകൊണ്ടു അദ്ദേഹത്തിൻെറ ചിബുകത്തിലൊരു തോണ്ടല്. അക്ബർ തൻെറ ഉടവാൾ വലിച്ചെടുത്തു. പാളയമൊട്ടുക്കൊരു ഞെട്ടൽഞെട്ടി. വാളുലച്ചൊരു വെട്ടൽവെട്ടി. ഹൂൽക്കാരത്തോടെ വായുപ്രവാഹത്തിൽക്കൂടി ഊളിയിട്ട ആ ഖഡ്ഗം ഒരു കസാലയുടെ കഴുത്തറത്തപ്പോഴാണു കാൎയ്യം മനസ്സിലായതു്. "ഹായ്" എന്നു പറഞ്ഞു വാൾ വലിച്ചെറിഞ്ഞു. സദസ്യർ ചൂളി. പിന്നേയും അതൊരുസ്വപ്നമായിരുന്നുവെന്നു അദ്ദേഹത്തിനു ബോദ്ധ്യമായില്ല. താടിയിൽ തടവിനോക്കി. മുറിഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നുകണ്ടു സമാധാനിച്ചു. വീണ്ടും ഉലാത്തുകയായി. ഒടുവിലിതാ ഒരു ഗർജ്ജനം—"ഉസ്മാൻ"—ഉദ്ദേശം ഇരുപത്തഞ്ചുവയസ്സു പ്രായംതോന്നിക്കുന്ന ഒരു തേജഃപുഞ്ജം അദ്ദേഹത്തിൻെറമുമ്പിൽ സാഷ്ടാംഗപ്രണാമംചെയ്തു. ഒരു പിതാവു തൻെറ വാത്സല്യഭാജനമായ പുത്രനെ എന്നപോലെ പാദുഷാ ആ യുവസിംഹത്തെ രണ്ടുകൈകൊണ്ടും വാരിയെടുത്താലിംഗനം ചെയ്തു. കണ്ണീർ തുടച്ചകൈകൊണ്ടു ഉസ്മാൻെറ പുറത്തു തലോടി അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

"കുട്ടീ, നിൻെറ യൌവനാരംഭംമുതൽ എൻെറ ഹൃദയം കുളുർത്തുവരുന്നുണ്ടു്. മുകിളസാമ്രാജ്യം ആസേതുഹിമാചലം പുഷ്ടിപ്പെടുത്തുന്നതിനു നിൻെറ ഈ കുഞ്ഞിക്കൈകൾക്കു സാദ്ധ്യമാണെന്നു ഞാൻ അന്നുതന്നെ

കണ്ടിരുന്നു. ഭാരതസാമ്രാജ്യത്തിൻെറ ഭാവി നിന്നിലാണു അർപ്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു്. സുൽത്താനാം സന്ധി സംസാരിക്കുന്നതിന്നു ഒരുക്കമില്ലെന്നു വരാം. അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ ഏതുവിധവും അഹമ്മദുനഗരം വെട്ടിപ്പിടിക്കുന്നതിന്നു ഈ ചുമതല ഞാൻ നിന്നെ ഏൽപ്പിക്കുന്നു."

"തിരുമേനി! അവിടുത്തെ വിശ്വസ്തദാസൻ അതു ശിരസാവഹിക്കുന്നു. ഈ ശരീരത്തിൽ ഒരു ഞരമ്പുപോലും ശേഷിക്കാതാവുന്നതുവരെ—എൻെറ രക്തത്തിലെ അവസാനത്തുള്ളിപോലും വററിവരുന്നതുവരെ—മുഗിളസാമ്രാജ്യത്തിൻെറ അഭിമാനത്തെ രക്ഷിക്കുവാൻ ഞാൻ സന്നദ്ധനാണ്"

അക്ബർ:—എന്നാൽ ഉസ്മാൻ! നിങ്ങളുടെ മനസ്സിൽ എന്തോ ഒരു വിചാരഗതി കടന്നുകൂടിയിരിക്കുന്നതായി നാം അറിയുന്നു. നമ്മുടെ സൂക്ഷ്മദൃഷ്ടി അത്ര പിഴക്കാറില്ല. എന്തെങ്കിലും അഭീഷ്ടം സാധിക്കേണ്ടതായി ഉണ്ടെങ്കിൽ പറയുക. അക്ബർപാദുഷാ അതു നിറവേററിത്തരും.

"പൊന്നുതിരുമേനി! അവിടുത്തെ കൃപയാൽ ഈ സാധുവിനു ഒന്നും സാധിക്കേണ്ടതായിട്ടില്ല"

അക്ബർ:—അങ്ങനെയല്ല. ഇവിടങ്ങളിലെ ഒരു സൌന്ദര്യധാമം കുട്ടിയുടെ ഹൃദയം കവന്നിരിക്കുന്നതായി നമുക്കു തോന്നുന്നു. അതു ഏററവും നല്ലതുതന്നെ. ആരാണു ഈ കൊച്ചുമനസ്സു അപഹരിച്ചുകളഞ്ഞതു്?

"പ്രഭൊ! എൻെറ മനസ്സ് ആരുംതന്നെ അപഹരിച്ചിട്ടില്ല. അവിടുത്തെ സംശയം അസ്ഥാനത്താണ്."

അക്ബർ അയാളുടെ കണ്ണുകളിലേക്കൊന്നു ചുഴിഞ്ഞുനോക്കി. ആ കണ്ണുകളിൽ ഉസ്മാൻെറ ഹൃദയം മുഴുവൻ വ്യക്തമായിരുന്നു. "കുട്ടെ ഉസ്മാൻ നീ കുറച്ചുനേരം വിശ്രമിക്കുക" എന്നു പറഞ്ഞു ആ പുരുഷസിംഹം വീണ്ടും ഉലാത്തുകയായി.

മനോഹരമായ ഒരു ശബ്ദം. നിർവ്വാണസുഖം നൽകുന്ന ഒരു കവിത. പ്രേമത്തിൻെറ മണിനാദത്തിലൂടെ ഒരു സുന്ദരഗാനം—"സെലീമ"

ചകിതങ്ങളായ ലോചനങ്ങളോടുകൂടി അവൾ തിരിഞ്ഞുനോക്കി

"ആര്! ആരാണതു്?"

"പ്രിയെ! ഭവതിയുടെ ഉസ്മാൻ"

"ഒ ആര്! ഭാരതസാമ്രാജ്യത്തിൻെറ സൈന്യാധിപനോ?"

"അല്ല സെലീമയുടെ ദാസൻ."

"ആര്! അഹമ്മദ്നഗരത്തിന്റെ ശത്രുവോ?

"അല്ല സെലീമയുടെ ഹൃദയം. അതിനാൽ ലോകത്തിന്റെ ബന്ധു"

"ഉസ്മാൻ! നിങ്ങളെങ്ങനെയാണിവിടെ? അച്ഛനറിഞ്ഞാൽ നിങ്ങൾ ഈ നിമിഷത്തിൽ തടവുകാരനാണെന്നറിഞ്ഞുകൂടെ?"

"അതെ! ഞാനൊരു തടവുകാരനാണ്. പക്ഷെ സെലീമയുടെ. എന്റെ കാമനകൾക്കുവേണ്ടി ഞാൻ നരകംതന്നെ വരിപ്പാനും മടിക്കുന്നില്ലെന്നു ധരിച്ചിട്ടില്ലേ?"

"ഉസ്മാൻ! നിങ്ങൾ യുദ്ധത്തിന്നു വന്നിട്ടുണ്ടെന്നും നാളെ നിങ്ങളാണു സൈന്യാധിപനാവുന്നതെന്നും ഞാൻ അറിഞ്ഞു. നിങ്ങളേതുവിധത്തിലായിരിക്കും യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതെന്നു ഞാൻ സ്വപ്നം കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു"

"സെലീമാ! ഇപ്രകാരം ചന്ദ്രികാചർച്ചിതമായ ഒരു രജനി. ശുഷ്കഭൂയിഷ്ഠമായ ആ പാളയത്തിൽനിന്നു കവിതയാർന്ന ഈ വെൺമാടത്തിലെ വെണ്ണക്കൽത്തറയിലേക്കു ഞാനൊന്നു കണ്ണെറിഞ്ഞു. പറയൂ. പിന്നെയെങ്ങിനെയാണു ഞാനവിടെയിരിക്കുന്നതു്"

"ശരിയാണ്. പ്രകൃതി ഇത്ര രമണീയതയെ വഹിച്ചതായി ഇതിന്നുമുമ്പു ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. അതാ നോക്കു ലതാനടികൾ ആനന്ദനൃത്തനം ചെയ്യുന്നു. പുഷ്പങ്ങൾ മന്ദഹാസം പൊഴിക്കുന്നു"

"ഇന്നത്തെ രാത്രിയിൽ പ്രകൃതി അതിന്റെ വൈചിത്ര്യത്തെ മുഴുവനും വെളിപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്, ചെന്തളിരുകളുടെ തേനൊലിയാർന്ന മുദ്ദുരവത്തോടെ ആനന്ദപുളകിതരായി ലളിതലതകളോടൊപ്പം ആ കാററാടി ചാഞ്ചാടുന്നതു കണ്ടില്ലല്ലോ."

സൗരഭമെഴുന്ന ഒരു ചെറുകാററു വീശി രണ്ടു മുകിലിൻശകലങ്ങൾ തമ്മിൽ ചേരുന്നു. ചന്ദ്രകരചുംബിയായ മുഖത്തുനിന്നു മന്ദസ്മിതം ചോരുന്നു. കുറച്ചുനേരം അങ്ങനെ കഴിഞ്ഞു

"പ്രാണനാഥാ!"

"കാമനെ, സെലീമാ!"

ഉസ്മാൻ നിവർന്നിരുന്നു.

"സെലീമാ! നോക്കു, പ്രണയവിവശരായി ആ കൈരവങ്ങൾ തങ്ങളുടെ തരളവദനംതാഴ്ത്തി തടാകത്തിന്റെ മാറിടത്തിൽ ചുംബിക്കുന്നു. ആ തടാകമാകട്ടെ അതിന്റെ ചെറുതിരകളാൽ അവയെ ഗാഢഗാഢം തടവുന്നു."

സെലീമ ഉസ്മാൻെറ വിരി മാറിടത്തിലേക്കു ചാഞ്ഞു. അരുണാരുണമായ അവളുടെ അധരപുടങ്ങളിൽ അദ്ദേഹത്തിൻെറ ചുണ്ടുകൾ പടൎന്നു.

പൂനിലാവിലാറാടിയ രജനി. പുഷ്പങ്ങളുടെ പരിമളംവീശുന്ന മന്ദാനിലൻ. ലതാനികുഞ്ജങ്ങളിൽനിന്നും പൈങ്കിളിക്കുഞ്ഞുങ്ങളുടെ കൎണ്ണാനന്ദകരങ്ങളായ ഗാനങ്ങൾ. നിൎഝരിയിൽനിന്നു നിൎഗ്ഗമിക്കുന്ന നിൎമ്മലങ്ങളായ മൃദുശീകരങ്ങൾ. പ്രേമബദ്ധങ്ങളായ രണ്ടു യുവഹൃദയങ്ങൾ വിഹരിക്കട്ടെ. വിഹരിക്കട്ടെ. ലോകം ലയിക്കുന്നതു ആ ആനന്ദത്തിലാണ്. ലോകം നില്ക്കുന്നതു ആ ആനന്ദത്തിലാണ്.

അപ്പോൾ അതാ സ്വൎഗ്ഗത്തിലൊരു കട്ടുറുമ്പ്. അക്ബറുടെ കരവാളികയിൽനിന്നും ഒരു വിദ്യുല്ലതിക അവരുടെ ഇടയിൽക്കൂടി പാഞ്ഞുപോയി. അതിനെത്തുടൎന്നൊരിടിവെട്ടം "ഉസ്മാൻ!"

നിസ്തുലങ്ങളായ സാമ്രാജ്യങ്ങളെക്കൂടി കിടുകിടെ വിറപ്പിക്കുന്നതിന്നു ശക്തനായ ഉസ്മാൻഖാനും ആലിലപോലെ വിറച്ചുതുടങ്ങി. താനൊരപരാധിയെന്നു അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഭാവഭേദങ്ങൾ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു. പാദുഷാ സലീമയുടെ നേരെ തിരിഞ്ഞു.

"മകളേ! ഈ അസമയത്തു ഇവിടെ നില്ക്കുന്നതനൎത്ഥമാണ്. അകത്തേക്കു പോകൂ."

സലീമ ആ രംഗത്തിൽനിന്നു മറയുന്നതുവരെ ഉസ്മാനു തലപൊക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ലജ്ജകൊണ്ടല്ല. ശിരസ്സിൽ വീണതു ഭയങ്കരമായ കരശനിപാതമല്ലേ? മൂകമായിത്തന്നെ ആ രംഗം കുറച്ചധികം നീണ്ടുനിന്നു. പ്രത്യുല്പന്നമതിയായിരുന്നിട്ടും മനോധൈൎയ്യം തന്നെ വെടിയുന്നതായി ഉസ്മാനു തോന്നി. അദ്ദേഹം പതുക്കെ മേല്പോട്ടുനോക്കി. അവിടെ, വിശാലമായ ആകാശം. പരിസരങ്ങളെല്ലാം ഒന്നു പരിശോധിച്ചു. ശൂന്യതയുടെ വിളയാട്ടം. ലോകത്തിലുള്ള യാതൊന്നിലും അദ്ദേഹത്തിന്നു സമാധാനം കിട്ടാതായിപ്പോയി. "പ്രഭോ! ക്ഷമിക്കണം." എന്നു പതുക്കെ വിക്കി.

"ഉസ്മാൻ! അക്ബർ ദയാശീലനാണ്. നിൻെറ ബുദ്ധിമോശത്തെ നാം ക്ഷമിച്ചിരിക്കുന്നു. ചോദിക്കുന്നതിന്നു സമാധാനം പറയുക. അഹമ്മദനഗരത്തിലെ മന്ത്രിവൎയ്യനായ മുസഫ്ഖാൻെറ മകൾ സലീമയല്ലേ ആ പെൺകുട്ടി?"

"സ്വാമി, അവൾതന്നെയാണ്."

"എന്നാൽ കേൾക്കു, അക്ഷന്തവ്യമായ ഒരപരാധം നീ പ്രവൎത്തിച്ചു പോയി. നിന്റെ ജീവൻ തൂക്കുമരത്തിൽ അവസാനിക്കേണ്ടതാണെങ്കിലും ഒരു കാരണത്തിന്മേൽ നിനക്കു മാപ്പുതരാം. മുകൾസാമ്രാജ്യത്തിന്റെ കണ്ണിൽ നീയൊരു രാജദ്രോഹിയാണ്."

"ശരിയാണ്. ഞാൻ രാജദ്രോഹിതന്നെ. തൂക്കുമരത്തിൽ ഏറുന്നതിന്നു എനിക്കു മടിയില്ല"

"മടിയില്ലെങ്കിലും മരിക്കുന്നതിന്നു ഒരുവനു സന്തോഷമുണ്ടാകുമോ?"

"ഉവ്വ്. ഞാൻ മരിക്കുകതന്നെ ചെയ്യും"

"എന്ത്? അപ്പോൾ നീ മരിക്കുവാൻ സന്നദ്ധനാണോ" ആലോചിച്ചു മറുപടിപറഞ്ഞാൽ മതി."

"ആലോചിക്കുവാനൊന്നുമില്ല തിരുമേനി. ഞാൻ മരിക്കും. ഇപ്പോൾതന്നെ."

"ഉസ്മാൻ! ഉറച്ചുകഴിഞ്ഞുവോ"

"സ്വാമി! ഉവ്വ്."

"കുട്ടി! നിന്നെ നാമഭിനന്ദിക്കുന്നു, നിന്നെപ്പോലെ ധീരന്മാർ ലോകത്തിൽ ചുരുക്കംപേരാണുള്ളത്. കേൾക്കൂ. ഒരു ധീരഹൃദയം ദുസ്സാധമെന്നൊന്നു കേട്ടിട്ടില്ലെന്നു നിനക്കറിഞ്ഞുകൂടെ. നിന്നെ തിരഞ്ഞുതിരഞ്ഞു ഞാൻ സാമാന്യത്തിലധികം കഷ്ടപ്പെട്ടു."

"തിരുമേനി! അവിടുന്നെന്തിനാണാവോ എന്നെ തിരഞ്ഞുവന്നത്? അതറിയുന്നതിന്നു എനിക്കാകാംക്ഷയുണ്ട്."

"മറ്റൊന്നിനുമല്ല: നീവഴിയായി അക്ബറിന്നൊരാഗ്രഹം സാധിക്കേണ്ടതുണ്ട്. അഹമ്മദുനഗരം പിടിച്ചടക്കിയാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ട്."

ഉസ്മാൻ ധൃതിപ്പെട്ടു "ഒന്നുകിൽ അഹമ്മദുനഗരം സസ്യശ്യാമളയായിട്ടു, അല്ലെങ്കിൽ ഒരുപിടി നറും ചാമ്പലായിട്ട്, ഇതാ ഈ തൃപ്പാദങ്ങളിൽ ഉസ്മാൻ കാഴ്ചവെക്കുന്നുണ്ട്."

"ഫൂ! ഫൂ! അഹമ്മദുനഗരം പാട്ടിലാക്കുവാൻ അത്ര എളുപ്പമാണെന്നു നീ വിചാരിക്കുന്നുവോ? അക്ബറുടെ പള്ളിപ്പടവാൾ, പരാജയമെന്തെന്നറിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത ഈ പള്ളിപ്പടവാൾ, ഒരു ദിക്കിലുലഞ്ഞിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതു അഹമ്മദുനഗരത്തിലാണ്. നിനക്കു ചെറുപ്പമാണ്. അതിവാക്കൊന്നും പറഞ്ഞുപോകരുത്. നമ്മുടെ വിജയത്തിന്നൊരുമാൎഗ്ഗമേയുള്ളൂ."

"അതെന്താണെന്നു പറഞ്ഞാൽ ഞാൻ ആ വഴിയെ നടന്നുകൊള്ളാം"

"മറൊന്നുമല്ല. ഈ രാത്രിയിൽതന്നെ അഹമ്മദുനഗരത്തിലെ മന്ത്രിയായ മുസഫ്ഖാൻെറ വധമാണ്."

ഉസ്മാൻെറ ഹൃദയത്തിൽകൂടി ഒരു മിന്നൽപിണർ പാഞ്ഞുപോയി. വിദഗ്ദ്ധചേഷ്ടനായി കുറച്ചുനേരം നിന്നതിന്നുശേഷം ആ സാധു ഇങ്ങനെ അപേക്ഷിച്ചു.

"പ്രഭോ! ഈ ഒരു സംഗതിയൊഴിച്ചു എന്തുതന്നെ കല്പിച്ചാലും അനുസരിക്കുന്നതിന്നു അവിടുത്തെ ദാസൻ സന്നദ്ധനാണ്. ദയവുണ്ടായി ഈ ക്രിയ എന്നെക്കൊണ്ടു നടത്തിക്കരുതു്."

"നിന്നേയും നിൻെറ പ്രേമഭാജനമായ സലീമയേയും കാത്തിട്ടാണു നാം ഇപ്രകാരം നിശ്ചയിച്ചതു്. അല്ലെങ്കിൽ ഈ ഗൃഹത്തിൽനിന്നും ഒരു ജീവിയെങ്കിലും പുറത്തുപോകാതെ വെണ്ണീറാകുമായിരുന്നു. മുസഫ്ഖാനെ വധിപ്പാൻ നിനക്കല്ലാതെ മററാക്കും സാദ്ധ്യമല്ല. ഇതു കേവലം തെററല്ല. അഹമ്മദുനഗരത്തിൻെറ ക്ഷേമം, മുകൾസാമ്രാജ്യത്തിൻെറ യശസ്സ്, സലീമയുടെ ജീവൻ ഇതിന്നാണു മുസഫ്ഖാൻെറ വധം."

"തിരുമേനി! എന്നാലും ഞാൻ വേണമെന്നില്ലല്ലൊ."

"കുട്ടി! അക്ബർചക്രവത്തി അപേക്ഷിക്കാറില്ലെന്നറിഞ്ഞുകൂടെ."

"സ്വാമി! ഇക്കാര്യത്തിൽമാത്രം ദയയുണ്ടാകണം"

"ഉസ്മാൻ! പറഞ്ഞതുകേട്ടില്ലെ. നിനക്കു സലീമയെ ആവശ്യമുണ്ടൊ മുസഫ്ഖാനെ വധിക്കുക. അല്ലെങ്കിൽ പുലരിക്കുമുമ്പു ഈ മണിമാളിക മണ്ണിൻചുവടിലാണ്. എന്തു പറയുന്നു? വേഗമാകട്ടെ."

"അവിടുന്നു കല്പിക്കുംപോലെ"

"എന്നാൽ ചെല്ലു. ഇതാ വാൾ. ഒരു മണിക്കൂറിനകം ഞാൻ ആ വൃക്ഷത്തിൻെറ മറവിലുണ്ടാകും."

നഷ്ടചേഷ്ടനായ ഉസ്മാൻ യന്ത്രത്താൽ നിയന്ത്രിതനെന്നപോലെ വാളുമെടുത്തു പുറപ്പെട്ടു. ചിന്താഖഗത്തിൻെറ ചിറകുകൾ അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഹൃദയത്തിൽ മാറിമാറി അടിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. സത്യലോകത്തിലെ സങ്കല്പശാലയിൽ സമാധാനയന്ത്രങ്ങൾ തേടിനോക്കി. ഒടുവിൽ ദീർഘമായൊന്നു നിശ്വസിച്ചു മുമ്പോട്ടു കടന്നു. കേവലം സുപരിചിതങ്ങളായ ആ ഗൃഹാന്തർഭാഗങ്ങളിൽ അദ്ദേഹത്തിൻെറ കാൽ ഇടറിന്നിന്നു. ധീരനാണു ഉസ്മാൻ, കൃത്യബോധമുള്ളവനാണ്. എന്നാൽ ത്യാഗശീലനാണ്.

ആർദ്രമനസ്കനാണ്. അദ്ദേഹം പിന്തിരിഞ്ഞു "എനിക്കസാദ്ധ്യമാണ്." അപ്പോഴുണ്ട് പാദ്ഷായുടെ കഠോരശാസനം കർണ്ണങ്ങളിൽ മുഴങ്ങുന്നു. മാത്രപോലും നിന്നില്ല. അങ്ങുമിങ്ങും നോക്കാതെ വാതായനത്തിൽക്കൂടി അദ്ദേഹം മുസഫ്ഖാൻെറ ശയനമുറിയിൽ പ്രവേശിച്ചു. അവിടെ മങ്ങിയൊരു ദീപച്ഛായയുണ്ടായിരുന്നു. വിശാലമായ ആ മുറിയിൽ രത്നഖചിതമായ ഒരു പര്യങ്കത്തിൽ അഹമ്മദുനഗരം നിർബ്ബാധം ഉറങ്ങുന്നതായി അദ്ദേഹം കണ്ടു. വായുവേഗത്തിൽ ഉസ്മാൻ കട്ടിലിനോടടുത്തു ഉറയൂരിയ ഒരു ഉടവാൾ മന്ത്രിവര്യൻെറ മാറിടത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കി പാഞ്ഞുകയറി. ഒരു ദീനരോദനം "സെ . . . . ലീ . . . . മാ—"

കാലയവനിക അഞ്ചാറുവട്ടം നീങ്ങിക്കഴിഞ്ഞു. അഹമ്മദുനഗരം അന്യായമായി ആക്രമിച്ചതിലും മന്ത്രിവര്യൻെറ മണിമേട ചാരപ്പുരയായി മാററിയതിലും അക്ബറിന്നു സമാധാനങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. ഉസ്മാനെ സമാശ്വസിപ്പിക്കുന്നതിന്നു നയകോവിദനായ ഭാരതസാമ്രാട്ടിനു അത്യധ്വാനം വേണ്ടിവന്നില്ല. എന്നാൽ സലീമയുടെ കഥയെന്താണ്? യൗവ്വനത്തിൻെറ തടാകത്തിൽ ലീലാരസത്തിന്നിറങ്ങിയവൾ, പ്രേമത്തിൻെറ ചെറുതോണിയിൽ മന്ദയാനം തുടൎന്നവൾ, ഇന്നിതാ ശ്മശാനത്തിൻെറ ഗോപുരത്തിലെത്തുന്നതിന്നു വെമ്പുന്നു. അന്നു ആ പാലൊളിപ്പൂനിലാവിൻെറ മന്ദഹാസമെന്നോണം പരിലസിച്ചിരുന്ന മണിമാളിക ഇന്നു അഗാധമായ ഒരു മരുഭൂമിയാണ്. അന്നത്തെ ആ വെണ്ണക്കല്ലിയുടെ സ്ഥാനത്തു ഇന്നു ഭയങ്കരാകാരങ്ങളായ രണ്ടു വൃക്ഷങ്ങളാണുള്ളത്. എന്തിന്? അന്നത്തെ ചന്ദ്രിക, അന്നത്തെ മന്ദസമീരണൻ, അന്നത്തെ നക്ഷത്രങ്ങൾ എല്ലാം ഒന്നു വേറെതന്നെ. അന്നു ആ സ്ഥലിയിൽ രണ്ടു സുന്ദരരൂപങ്ങൾ വിഹരിച്ചിരുന്നില്ലെ? ഇന്നവിടെ നാം ഒരാളെ മാത്രമെ കാണുന്നുള്ളൂ. ഉസ്മാനെ. അയാളാരുടെയോ വരവിനെ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നുണ്ട്.

കയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന കടലാസ്സുകഷണമെടുത്തു സംശയനിവൃത്തിക്കായി ഉസ്മാൻ വീണ്ടും വായിച്ചു. "അതെ അൎദ്ധരാത്രിക്കുതന്നെ", എന്നുറപ്പിച്ചു. കുറച്ചു സമയംകൂടി അവിടെ വിശ്രമിച്ചപ്പോൾ വാററിവരണ്ട ഒരു വിഗ്രഹം അദ്ദേഹത്തിൻെറ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷമായി. സലീമയാണു കത്തയച്ചതെന്നു നല്ല നിശ്ചയമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ അതാരാണെന്നു തിരിച്ചറിവാൻ സാധിച്ചു.

"എന്താണ് സൈന്യാധിപരെ, നിങ്ങൾക്കു മനസ്സിലായില്ലെന്നുണ്ടോ? ഞാൻ നിങ്ങളുടെ പണ്ടത്തെ സലീമയാണ്."

"സലീമാ! ഇപ്രകാരം പറയുന്നതു സങ്കടമാണ്."

"അനേകകാലത്തെ സന്തോഷത്തിന്നു ശേഷമല്ലെ? സാരമില്ല. നിങ്ങളെന്നെ തീരെ മറന്നു കളഞ്ഞു എന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചു. ഇപ്പോൾ വന്നതുകൊണ്ടു മറന്നിട്ടില്ലെന്നു തീൎച്ചയായി."

"ഞാനെന്താണ് ചെയ്യുക? അടങ്ങിയിരിക്കുവാൻ എനിക്കിതുവരെ സാധിച്ചിട്ടില്ല. ചിലപ്പോൾ ഭ്രാന്തുപിടിച്ചേക്കുമോ എന്നുകൂടി തോന്നാറുണ്ട്."

"അപ്പോൾ ഹെ സൈന്യാധിപർ! ചരിയാലോചിക്കുന്നതിൽ ഭ്രാന്തു പിടിപ്പാനെന്താണുള്ളതു്?"

"സെലീമാ! എന്നെ തെററിദ്ധരിക്കരുതു്."

സെലീമ തട്ടുത്തു പറഞ്ഞു. "തെററിദ്ധാരണയോ ഒന്നുമില്ല. മരിക്കുന്നതിന്നുമുൻപു എല്ലാം അച്ഛൻ വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞു."

"അതെ. അതാണു നിങ്ങൾ തെററിദ്ധരിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു് ഞാൻ പറഞ്ഞതു്. എന്റെ സ്വന്തമനസ്സാലെ ഞാൻ ചെയ്യുതല്ലേ."

"അല്ല. അൿബറിന്നു വേണ്ടി ചെയ്തു."

"അൿബറിന്നു വേണ്ടിയല്ല. സെലിമക്കു വേണ്ടി. ഞാൻ മുസഫ്ഫാനെ വധിച്ചില്ലെങ്കിൽ സെലീമയോടുകൂടി ആ ഗൃഹം അഗ്നിക്കിരയാക്കുമെന്നായിരുന്നു പാദുഷായുടെ തീൎപ്പ്. എനിക്കു സെലീമയെ ആവശ്യമുണ്ട്. അതുകൊണ്ടു മാത്രം അങ്ങനെ ചെയ്യുതാണ്".

"കഷ്ടം! ഉസ്താൻ! നിങ്ങൾ പുരക്ക് തീവെച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ അച്ഛനോടൊന്നിച്ചു ഞാനും തൃപ്തിയോടെ മരിക്കുമായിരുന്നു."

കുറച്ചുനേരത്തേക്കു കണ്ണുനീർ കുളിച്ചു പ്രകൃതിയും പെരുമാറിയില്ല. നിശ്ശബ്ദത. സെലീമ പൊട്ടിപ്പറഞ്ഞു. "അല്ല, ജീവിച്ചിട്ടാവശ്യമുണ്ട്. പ്രതികാരത്തിന്നു്."

"എന്തു്? പ്രിയെ! നീ പ്രതികാരം പോക്കുമെന്നോ?"

"നിവൃത്തിയില്ല. പ്രതികാരത്തിന്നു പ്രതിജ്ഞ ചെയ്യുതിനുശേഷമാണു അച്ഛൻ സംഭവങ്ങൾ പറഞ്ഞതു്. ഇനി നിവൃത്തിയില്ല."

"എന്നാൽ സെലീമാ! ഞാൻ സന്തോഷത്തോടുകൂടി മരിക്കട്ടെ. അവസാനമായി—ഒന്നു മാത്രംമതി—ഒരു ചുംബനം."

സെലീമ മേല്പോട്ടുനോക്കി. "ദൈവമേ! പുകയുന്ന ഹൃദയത്തിന്റെ ഒരു നിശ്വാസം വായുമണ്ഡലത്തിൽ വിലയം പ്രാപിച്ചു.

"ഇല്ല. ഞാൻ പ്രാൎത്ഥിക്കട്ടെ, അതിന്നെന്നെ നിൎബ്ബന്ധിക്കരുതു്. ഇ

താ ഇനി സമയമില്ല. താമസിക്കരുതു് എൻെറ ധൈൎയ്യമെല്ലാം അസ്തമിക്കുന്നു. . . .”

“എന്താണു് താമസം? നിങ്ങളെന്നെ വധിച്ചു പ്രതികാരം പോക്കുക.”

“വധത്തിൻെറ കാൎയ്യം യുദ്ധത്തിന്നു ശേഷം തീൎച്ചപ്പെടുത്താം. ഇതാ വാളെടുക്കൂ.”

“അതു നന്നായി. ഞാനെന്തിനു വാളെടുക്കുന്നു.”

“നിങ്ങൾ യുദ്ധം ചെയ്യൂ. ഞാൻ മരിക്കുന്നെങ്കിൽ നിങ്ങൾക്കു ജീവിക്കാമല്ലൊ.”

“പ്രിയെ! ആ ജീവിതം എനിക്കാവശ്യമില്ല. ഞാൻ വാളെടുക്കുകയുമില്ല യുദ്ധം ചെയ്യുകയുമില്ല.”

“സംസാരിക്കുന്നതിനു എനിക്കു ശേഷിയില്ല. മനസ്സുണ്ടെങ്കിൽ യുദ്ധം ചെയ്യണം. ഇല്ലെങ്കിലിതാ തടുത്തുകൊൾക.”

“സെലീമാ! നിൻെറ കൈകൊണ്ടു ഞാൻ മരിക്കട്ടെ.”

“അരുതു്. നിങ്ങൾ യുദ്ധംചെയ്യൂ.”

“ഇല്ല. എന്നെ കൊന്നുകൊൾക ഞാൻ ആയുധം തൊടുകയില്ല.

“ഭീരു! യുദ്ധമെന്നു പറയുമ്പോഴെക്കും തളൎച്ചയായൊ?

“എന്തു വേണമെങ്കിലും പറഞ്ഞുകൊൾക. ഞാൻ യുദ്ധം ചെയ്യുകയില്ല.”

“ഉസ്മാൻ! മരിക്കുംമുമ്പു് ഞാൻ ഒരിക്കൽകൂടി വിളിച്ചുകൊള്ളട്ടെ, പ്രാണനാഥാ, നിങ്ങളെന്നെ സ്നേഹിക്കുന്നെങ്കിൽ യുദ്ധം ചെയ്യുക.”

“പ്രിയെ! സെലീമാ! ഞാൻ എൻെറ ജീവനിലും അതിയായി നിന്നെ സ്നേഹിക്കുന്നു. എന്നാലും വാളെടുക്കുകയില്ല.”

“നോക്കണം. എന്നാൽ ഞാൻ തന്നെത്താൻ കുത്തി മരിക്കുന്നു.”

സെലീമാ കഠാരിയെടുത്തു. ഉസ്മാൻ തടുത്തു. “അരുതു്. ഞാനിതാ യുദ്ധം ചെയ്യാം.”

“പ്രാണനാഥ! നമ്മുടെ അവസാനപ്രാൎത്ഥന കഴിക്കുക.”

പ്രാൎത്ഥനയിൽനിന്നും അവർ സമരത്തിലേക്കെഴുന്നേററു. അവൎണ്ണ്യമായ പോരാട്ടം. ഭയങ്കരമായ പോരാട്ടം. സെലീമയുടെ നെടുവാൾ ഉസ്മാനെ കട്ടധികം വലപ്പിക്കുന്നു. വാടിത്തളൎന്നു ഉസ്മാൻ താഴെ വീഴുന്നു. വെട്ടേററ കാളസൎപ്പത്തേപ്പോലെ സെലീമ ചീററിയടുത്തു. കരവാളികയുടെ കടവരെ ഉസ്മാൻെറ നെഞ്ഞത്തു കുത്തിയിറക്കി. പല്ലുകടിച്ചുകൊ

ണ്ടു അവൾ ഗർജ്ജിച്ചു. "വഞ്ചകാ! ഇതാണ് നിൻെറ മരണം. ഇതാണു നിൻെറ പ്രതികാരം."

ഹൃദയാഗ്നി കെട്ടാറിയില്ല. സങ്കടവും കോപവും സഹിക്കവയ്യാതെ അവളങ്ങുമിങ്ങും അവലംബമൊന്നുംതന്നെ കണ്ടില്ല. പെട്ടെന്നു കഠാരിയെടുത്തു. അതിൻെറ പിടിവരെ സെലീമയുടെ മാറിൽതന്നെ അവൾ കുത്തിയിറക്കി. അയ്യോ! ഇതാ ആ നിശ്ശബ്ദതയിൽനിന്നു ഒരു രോദനം പുറപ്പെടുന്നു. "പ്രാണനാഥാ! പ്രതികാരത്തിനുവേണ്ടി സെലീമക്ക് മരിക്കാനറിയാം. അവിടത്തോടൊന്നിച്ചു ഞാനും സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കുണ്ട്. ഇതാ അവിടുന്നാഗ്രഹിച്ച ആ അവസാനചുംബനം." പുഷ്പങ്ങളുടെ പരിശുദ്ധതയിൽ ചന്ദ്രികയുടെ കുളൎമ്മയിൽ, രജനിയുടെ നിശ്ശബ്ദതയിൽ ഉസ്മാൻെറയും സെലീമയുടേയും അധരങ്ങൾ തമ്മിൽ ഒത്തുചേൎന്നു.

രണ്ടു കന്യകാചിത്രങ്ങൾ.

(കെ. ഗോവിന്ദമേനോൻ. IV. U. C.)

കലകൾ പ്രകൃത്യനുകരണങ്ങളാണെന്നും ആദൎശപരമായ കല്പനാവൈചിത്ര്യമാണു കവിതയിൽ മുഖ്യമായി വേണ്ടതെന്നും 'അരിസ്റ്റോട്ടിൽ' അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. ഭൌതികലോകത്തിൽ ജ്ഞാതങ്ങളായ വസ്തുക്കളെ സൂക്ഷ്മദൃഷ്ട്യാവീക്ഷണം ചെയ്തു അവയിൽ അന്തൎല്ലീനങ്ങളായി കിടക്കുന്ന പ്രകൃതിയുടെ വിശിഷ്ടമായ വിലാസഭംഗിയിൽ ആനന്ദതുന്ദിലനാകുന്ന കവി മനസ്സിൽ അങ്കുരിക്കുന്ന ആശയങ്ങളെ ഭാവനാശക്തിയാൽ പ്രതിപാദിച്ചു നമ്മെ ആദൎശലോകത്തേക്കു ഉയൎത്തുകയാണു ചെയ്യുന്നത്. പ്രകൃതിസൌന്ദൎയ്യാവബോധത്തെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി കവികളെല്ലാവരും കവിതകളെഴുതുന്നതിനാൽ കവിലോകത്തിലെ സൃഷ്ടിവ്യൂഹങ്ങളിൽ ഒരു സാദൃശ്യത്രികതവും ഭാവനകളിലും ആശയങ്ങളിലും വൎണ്ണനകളിലും സാമ്യവും കാണുന്നുണ്ടെങ്കിൽതന്നെ അത്ഭുതപ്പെടുവാനില്ല.

'ഷെല്ലി' എന്ന പ്രസിദ്ധ ആംഗ്ലേയകവി എഴുതിയിട്ടുള്ള 'The Sensitive Plant' 'തൊട്ടാവാടി' എന്ന ഖണ്ഡകാവ്യത്തിലെ രണ്ടാം സൎഗ്ഗത്തിൽ ഒരു ഉദ്യാനത്തേയും അതിലെ സസ്യാവലിയെ കാത്തു രക്ഷി

ച്ചപോരുന്ന ഒരു 'കന്യകയേയും വൎണ്ണിക്കുന്നതു ശ്രീമാൻ കുററിപ്പുറത്തു കേശവൻ നായരവർകളുടെ 'ഗ്രാമീണകന്യക' യിലെ വൎണ്ണനകളോടു സാമ്യമുള്ളതായി കാണുന്നുണ്ട്. ഏതൽസാമ്യങ്ങളെ പരിശോധിക്കുകയാണു ഈ പ്രബന്ധത്തിൻെറ ഉദ്ദേശം.

'ഷെല്ലി' പ്രഥമസൎഗ്ഗത്തിൽ ഉദ്യാനത്തേയും അതിൽ വളരുന്ന സസ്യങ്ങളേയും പരിതസ്ഥിതികളേയും വൎണ്ണിച്ചു കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷം ദ്വിതീയ സൎഗ്ഗത്തിൽ ഉദ്യാനത്തെ പരിരക്ഷിച്ചുവരുന്ന കന്യകയേയും അവളുടെ രക്ഷാകൎത്തൃത്വനിൎവ്വഹണവിധങ്ങളേയും പ്രതിപാദിക്കുന്നു. അതുപോലെ തന്നെ 'ഗ്രാമീണകന്യക' യിലെ ആദ്യഭാഗം പ്രഭാതവേളയിൽ 'ഇരമ്പവും കമ്പവുമൊന്നു മില്ലാതുണൎന്ന നാട്ടിൽപുറ'ത്തേയും അതിൻെറ മനോഹരതയേയും സ്ഥിതിഗതികളേയും വൎണ്ണിച്ചു 'സസ്യാവലീസേചന' കൃത്യനിൎവ്വഹണത്തിന്നുദ്യുക്തയായി 'കുടം ചുമന്നുള്ളൊരു പെൺകിടാവി'നെ ഉദ്യാനത്തിലേക്കു പ്രവേശിപ്പിച്ചു വൎണ്ണിക്കുന്നു.

ഷെല്ലി 'ഉദ്യാനകന്യക'യെ, ബാഹ്യങ്ങളായ അംഗപ്രത്യംഗവൎണ്ണനകളാൽ അവളുടെ രൂപസൌന്ദൎയ്യത്തെ അതിശയോക്തിപരമായ വിധത്തിൽ വൎണ്ണിച്ചു, വായനക്കാരുടെ മുമ്പിൽ ആവിൎഭവിപ്പിക്കുന്നില്ല.

'A Lady, the wonder of her kind,
Whose formwas upborne by a lovely wind
Which, dilating,had moulded her mein and motion
Like a seaflower unfolded beneath the ocean,
Tended the garden from morn to even".

ഇപ്രകാരമുള്ള വൎണ്ണനയിൽ നിന്നു അവളുടെ രൂപസൌന്ദൎയ്യത്തേക്കാളധികം സ്വഭാവ വൈശിഷ്ട്യത്തെപ്പററിയുള്ള ബോധമാണു വായനക്കാരിൽ ജനിപ്പിക്കുന്നതു്.

ഗ്രാമീണകന്യകയിൽ രൂപസൌന്ദൎയ്യത്തെ വൎണ്ണിച്ചു ചിത്രീകരിക്കുന്നില്ലെന്നു പറയുവാൻ നിവൃത്തിയില്ല.

'സുസ്മേരമായ് സ്വേദലവങ്ങൾചിന്നി
ത്തന്വീമുഖം സാധുവിളങ്ങിടുന്നു
കാലത്തുനീൎത്തുള്ളികളങ്ങുമിങ്ങും
ചിന്തുന്നചെന്താമരയെന്നപോലെ.
വ്യാലംബിനീലാളകഭംഗിതിങ്ങു
മത്തയ്യലിൻ ചാരുകവിൾത്തടങ്ങൾ

മിന്നുന്നുകൌമാരമനോഹരങ്ങ
ളാരോഗ്യലക്ഷ്മീമണിദർപ്പണങ്ങൾ.
അഭംഗശൃംഗാരസരസ്സപൃക്ഷ
മീനങ്ങളാം മോഹനലോചനങ്ങൾ
കാണിപ്പതുണ്ടാ ചെറുപെൺകിടാവിൽ
നിർവ്യാജവും ഭവ്യവുമായഭാവം
അഗർഹിതാഹാരവിഹാരജന്യ
മാരോഗ്യസൌഭാഗ്യവിലാസമേന്തി
അകൃത്രിമാഭം രമണീശരീരം
വിലോചനാസേചനകംവിളങ്ങി.

മററുചില മലയാളകാവ്യങ്ങളിൽ നായികമാരെപ്പോലെ കാവ്യസങ്കേതലാങ്കാരവിഭൂഷണങ്ങൾ അണിയിക്കാതെ ഗ്രാമീണകന്യകയെ അവളുടെ 'അകൃത്രിമാഭ'വും രമണീയവുമായ ശരീരസൌന്ദര്യം നിഗീർണ്ണമായ അവളുടെ സ്വഭാവഗുണങ്ങൾ പ്രതിഫലിച്ചു കാണത്തക്ക വിധത്തിലുള്ള ഒരു മനോഹരമുകുരംപോലെ മാത്രമെ വർണ്ണിക്കുന്നുള്ളു.

ഷെല്ലിയുടെ 'ഉദ്യാനകന്യക' സസ്യങ്ങളോടു വളരെ സ്നേഹത്തോടും വാത്സല്യത്തോടും കൂടെയാണു പെരുമാറുന്നതു്. അവളുടെ മൃദുലങ്ങളായ പാദങ്ങളുടെ വിന്യാസംതന്നെ അവളുടെ സ്നേഹവാത്സല്യങ്ങളെ സൂചിപ്പിക്കുമാറു വളരെ ശ്രദ്ധയോടും ലാഘവത്തോടും കൂടിയാണ്.

"Her step seemed to pity the grass it prest
You might hear by the heaving of her breast"
· And wherever her aery footstep trod
Her trailing hair from the grassyrod
Erased its light visage, with shadowy sweep

പ്രത്യുത, ഗ്രാമീണകന്യകയ്ക്കു ഉദ്യാനത്തിലെ സസ്യാവലിയോടുണ്ടായിരുന്ന സ്നേഹവാത്സല്യാദികളെത്രയെന്നു സസ്യങ്ങൾ വിവേകവൈശിഷ്ട്യത്തോടു കൂടിയ മനുഷ്യരെന്നപോലെ അവളോടു പെരുമാറിപ്രത്യക്ഷീകരിക്കുന്നു.

തോട്ടം നനപ്പാനവൾ പോയിടുമ്പോൾ
വഴിക്കുനില്ക്കും ചെറുപിച്ചകങ്ങൾ
മന്ദാനിലാന്ദോളിതശാഖയാലെ
മാനിച്ചുമേന്മേൽ തടവീതദംഗം.

ചെറുബാലികാബാലന്മാർ മാതാവിനെ സ്നേഹത്തോടുകൂടി ആശ്ലേഷിക്കുന്നതുപോലെയാണു സസ്യങ്ങൾ ശാഖകളാകുന്ന പിഞ്ചുകൈകളാൽ അവളുടെ മൃദുലമേനിയെ തടവുന്നതു്. ഹൃദയംഗമമായ സ്നേഹത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതു വളരെ ഹൃദ്യമായ വിധത്തിൽ വർണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു.

'ഉദ്യാനകന്യക' നദിയിൽനിന്നു വെള്ളം മുക്കിക്കൊണ്ടുവന്നു സൂര്യോഷ്ണത്താൽ വാടിപ്പോകാറായിരിക്കുന്ന സസ്യങ്ങളെ നനക്കുക, വർഷജലം കെട്ടിനില്ക്കുന്നതു പുഷ്പങ്ങളിൽനിന്നു വാർത്തുകളയുക ചിന്നിച്ചിതറിക്കിടക്കുന്ന ശാഖോപശാഖകളെ കുററിയടിച്ചു കൂട്ടിക്കെട്ടി ഒരുപോലെ വളർത്തുക മുതലായ പരിചര്യകൾ ചെയ്തു സസ്യങ്ങളെ മാതൃനിർവ്വിശേഷം പരിരക്ഷിക്കുന്നു.

"She sprinkled bright water from the stream
On those that were faint with a sunny beam
And out of the cups of heavy flowers
She lifted their heads with her tender hands
And sustained them with rods and osier bands.
If the flowers had been her own infants she
Could never have nursed them more tenderly".

ഗ്രാമീണകന്യകയും ഉദ്യാനകന്യകയെപ്പോലെ കുടത്തിൽ വെള്ളം കോരിക്കൊണ്ടുവന്നു സസ്യങ്ങളെ നനക്കുകയും ചിന്നിച്ചിതറിക്കിടക്കുന്ന ശാഖകളോടുകൂടിയ സസ്യങ്ങളെ കൂട്ടിക്കെട്ടി ഒന്നിച്ചു വളരുമാറാക്കി സഹോദരീനിർവ്വിശേഷം സ്നേഹിക്കുന്നു.

"അങ്ങിങ്ങു ചിന്നിച്ചിതറിക്കിടക്കു
മാപ്പിച്ചകച്ചില്ലകളെത്തദാനീം
ഉടൻകുടം വെച്ചവളൊന്നൊതുക്കി
കനീയസീകൈശികനിർവ്വിശേഷം."

ഇവയ്ക്കുപുറമെ 'ഉദ്യാനകന്യക' സസ്യങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുന്ന പ്രാണികളെയും പുഴുക്കളേയും കൊല്ലാതെ പിടിച്ചു കൊട്ടയിലാക്കി കാട്ടിൽ കൊണ്ടുപോയി വിടുന്നു. പുഷ്പങ്ങളെ ഉപദ്രവിക്കാതെ മധുവാസ്വദിക്കുന്ന ഈച്ചകളേയും പാററകളേയും അവൾ ഉദ്യാനത്തിൽനിന്നു ബഹിഷ്കരിക്കാതെ അവളുടെ സഹായികളും സ്നേഹിതകളുമായി കരുതുന്നു. അവളിൽ കാണു

ന്ന ഭൂതദയയും സവ്വസൃഷ്ടികളോടുമുള്ള സ്നേഹവും അന്യാദൃശവും അപാരവുമാകുന്നു.

> "For the poor banished insects, whose intent,
> Although they did ill was innocent."

ഗ്രാമീണകന്യകയാകട്ടെ അവളുടെ ശ്രദ്ധയിലും രക്ഷയിലും വളരുന്ന സസ്യങ്ങളെ തന്റെ പ്രാണസ്നേഹിതകളായി കരുതി അവയുടെ സന്തോഷസന്താപാദികളിൽ ഭാഗഭാക്കാകുന്നു.

> "അച്ഛന്റെ മേൽനോട്ടമൊടൊത്തു തന്റെ
> ശുശ്രൂഷയും പൂണ്ടുകൊരിച്ചവണ്ണം
> ആൺപൂവിട്ടും കമ്പളവള്ളിയെക്ക-
> ണ്ടാനന്ദമുൾക്കൊണ്ടവൾനിന്നുപോയി.
> ആഹ്ലാദവും വേലയുമക്കമാരി
> ക്കേവംവിധം സസ്യലതാവിധാനം
> പൂവിട്ടുകാണുന്നദിനങ്ങളെല്ലാ-
> മേഹരന്റെ ജന്മർക്ഷദിനങ്ങൾതന്നെ.

ഈ പരിചിന്തനം പൂൎണ്ണമാണെന്നഭിമാനിക്കുന്നില്ല. സുഗൃഹീതനാമാക്കളായ രണ്ടു കവികളുടെ ലോകവീക്ഷണം ഏകദേശം ഒരേ പദ്ധതിയിൽ വരാമെന്നുള്ള വസ്തുത വിചാരണീയമായ ഒന്നാണ്.

എല്ലാ പ്രഭാതവേളകളിലും 'വന്ദേമാതര'മെന്ന പഞ്ചാക്ഷരമന്ത്രം ജപിക്കുക. "ഇതാ ഞങ്ങൾക്കു പ്രായശ്ചിത്തം." നിഷ്കളങ്കതയുടെ വിളനിലമായ ആ കാതരനേത്രങ്ങൾ ദീപ്തങ്ങളായി. അവൾ കൃതകൃത്യതയോടെ നിന്നു

ഞാൻ വിനീതഭാവത്തിൽ പറഞ്ഞു. "ഞാൻ ഭവതിയുടെ ഉപദേശപ്രകാരംതന്നെ ചെയ്യാം."

അന്നത്തെ കൂടിക്കാഴ്ച അങ്ങനെ അവസാനിച്ചു. എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട വിദേശീയഭൂഷകളെ കത്തിച്ചു കളഞ്ഞില്ലെങ്കിലും കുറെ ഖദർ വാങ്ങി.

II

പിറെറ ദിവസം ഖദർകൊണ്ടു ആപാദചൂഡം അണിഞ്ഞിരുന്ന ഞാൻ പുറത്തിറങ്ങിയപ്പോൾ കണ്ടതു് പോലീസ് ഇൻസ്പെക്ടർ മി: ഗുണ്ടറാവുവിനേയാണ്. മൂപ്പക്കു നമ്മുടെ പുതിയവേഷം അത്ര പിടിച്ചില്ല. നെ

ററിയൊന്നു ചുളിച്ചു ഗൗരവത്തോടുകൂടി ചോദിച്ചു. "എന്താ മിസ്റ്റർ നടേശൻ, നിങ്ങളും ആ ഭ്രാന്തൻ ഗാന്ധിയുടെ വലയുടെ കണ്ണികളിൽ കുടുങ്ങിയൊ? നല്ല ആളുകളും ഇങ്ങനെ ചീത്തയായിത്തുടങ്ങിയല്ലൊ." ഞാൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു മറുപടി പറഞ്ഞു. "കാലത്തിനൊത്ത കോലം കെട്ടേണ്ടെ സാർ." "I really feel sorry for you" എന്നു മൂപ്പർ നടകൊണ്ടു.

എനിക്കു തന്നെ സംശയമായി എൻെറ സ്ഥിതി പരിതാപകരമാണോ എന്ന്. ഈ പരുക്കൻ തുണി വലിച്ചുവാരി അണിയുന്നതു പരമസങ്കടംതന്നെ. എന്നാൽ അതുകൊണ്ടു ഒരാൾക്കു സന്തോഷമുണ്ട്. 'ശാരദക്ക്', അതുകൊണ്ടെനിക്കും. ഞാൻ നേരിട്ടു മി: ശങ്കരമേനവൻെറ വീട്ടിലേക്കു പോയി. ദൂരത്തു നിന്നതന്നെ അദ്ദേഹം എന്നെ കണ്ടിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിൻെറ മുഖത്തു എന്തെന്നില്ലാത്ത ഒരു സന്തോഷം കളിയാടുന്നു. അദ്ദേഹം നിശ്ചയിച്ചു എൻെറ പരിവർത്തനത്തിനു കാരണം അദ്ദേഹത്തിൻെറ പ്രസംഗമാണെന്ന് അദ്ദേഹം ഉടൻതന്നെ ശാരദയെ വിളിച്ചു. ആ സുന്ദരവിഗ്രഹം ഒരു മന്ദസ്മിതത്താൽ എന്നെ അഭിവാദ്യം ചെയ്തു. സ്നേഹമസൃണമായ ഒരു കടാക്ഷം എനിക്കുതിർത്തു. ഹാ! ഇനി എന്തും വെടരുത്താലും വേണ്ടില്ലെന്നു എനിക്കു തോന്നിപ്പോയി. ആ ആ കടാക്ഷത്തിൻെറ ഒരു ശക്തി!

മി. ശങ്കരമേനവൻ പറഞ്ഞു. "ശാരദേ! മി. നടേശൻ ഒരു രത്നമാണ്. ശരിയായ ശാണോല്ലേഖനമില്ലാത്തതിനാൽ ഇത്രകാലം ശോഭിച്ചില്ല അത്രയേയുള്ളു."

അവൾ സസ്മിതം മറുപടി പറഞ്ഞു. "ഞാൻ അച്ഛനോടു ആദ്യമേ തന്നെ പറയാറില്ലേ. ആരോ ചിലരൊക്കെ അദ്ദേഹത്തെ തെററിദ്ധരിപ്പിച്ചു അത്രയേയുള്ളു. സ്വരാജ്യത്തിന്നുവേണ്ടി എന്തും ചെയ്വാൻ അദ്ദേഹം തയ്യാറാണെന്നു എനിക്കറിയാം."

മി. ശങ്കരമേനവൻെറ കൂടെത്തന്നെ അന്നെനിക്കു പൊടിപൊടിച്ചു ചായ അതും ശാരദയുടെ കൈകൊണ്ടു പാകം ചെയ്തത്. അവളുടെ കയ്യിൽനിന്നു വാങ്ങിക്കുകയും. അഹോ! ഖദറിൻെറ ശക്തി!! ഞാനറിഞ്ഞിരുന്നില്ലേ നിനക്കിത്രയൊക്കെ ശക്തിയുണ്ടെന്ന്.

III

അന്നൊരു പൊതുയോഗമുണ്ടായിരുന്നു. പ്രാസംഗികന്മാർ അനവധി. അദ്ധ്യക്ഷൻ മി. ശങ്കരമേനവൻതന്നെ. ഞാനും അന്നൊരു പ്രസം

ഗം ചെയ്യണമെന്നു ശങ്കരമേനവൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. ശാരദ പിന്താങ്ങി. പിന്നെ പറയാനുണ്ടോ! ഞാൻ സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു.

നാലുമണിക്കാണു യോഗം നിശ്ചയിച്ചിരുന്നത്. നേരത്തെതന്നെ ഒരു വലിയ ജനക്കൂട്ടം മൈതാനത്തിൽ ഹാജരുണ്ടായിരുന്നു. മി. ലോട്ടിലാൽ മിശ്രു ഉത്തരേന്ത്യയിൽനിന്നും എത്തിയിരുന്നു. ഒരു വലിയ രാഷ്ട്രീയപ്രവർത്തകനായ അദ്ദേഹത്തെ ഒരു നോക്കു കാണുവാനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രസംഗം കേൾക്കുവാനുമായി വളരെ ആളുകൾ നിന്നിരുന്നു. ചുവന്ന തലക്കെട്ടും കൊമ്പർ വീശവും ലാത്തിത്തടികളുമായി അനവധി പോലീസുകാരും സ്ഥലത്തു ഹാജരുണ്ടായിരുന്നു. മി. ശങ്കരമേനവൻ ഉപക്രമപ്രസംഗത്തിൽ ഭാരതത്തിന്റെ ഇന്നത്തെ നാനാമുഖമായ അവശതകളേയും ഭാരതീയരുടെ കടമയേയും ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു. അനന്തരം മി. മിശ്രു പ്രസംഗമണ്ഡപത്തിൽ കയറി ഹർഷസൂചകമായ ഹസ്തതാഡനം മുഴങ്ങി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രസംഗത്തിൽ സദസ്യർ ആകമാനം ഇളകിവശായി. അദ്ദേഹം നിലവിലിരിക്കുന്ന ഭരണയന്ത്രത്തിന്റെ ന്യൂനതകളെപ്പററിയും ബ്രിട്ടീഷ്കാർ ചെയ്യുന്ന അക്രമങ്ങളെപ്പററിയും വിസ്തരിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. നേരവും സന്ധ്യയായി. ഇതുതന്നെ തരമെന്നു ഞാനും കരുതി. ഒരു ഉരുളൻകല്ല് കാലെതന്നെ പോക്കററിലിട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അതെടുത്തു കൊടുത്താൻ ഒരു വീക്ക്. ഭാഗ്യംകൊണ്ടു അതു പോലീസിൻസ്പെക്ടരുടെ മണ്ടക്കുതന്നെകൊണ്ടു. തൊപ്പി തെറിച്ചുപോയി. കോപതീവ്രാക്ഷനായ പോലീസ്മേധാവി ഉടൻതന്നെ ചാർജ്ജുചെയ്യാൻ പോലീസിനു കല്പനകൊടുത്തു. ലാത്തിപ്രഹരം തുടങ്ങി, ലഹളയുടെയിടയിൽ മുന്നിട്ടുനിന്നിരുന്ന എനിക്കു നല്ലപ്രഹരങ്ങൾ കുറെ കിട്ടി. അതു ശങ്കരമേനവനും ശാരദയും കണ്ടു. അതുതന്നെയാണു ഞാനാശിച്ചിരുന്നതും. ഞാൻ സ്ത്രീകൾനില്ക്കുന്ന സ്ഥലത്തേക്കു ഓടിച്ചെന്നു ശാരദയെ എടുത്തു. അവൾ ഒരു മടിയുംകാണിച്ചില്ല. എന്റെ കഴുത്തിൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ചു. ഞാൻ അവിടെനിന്നും ഓടുവാൻ തുടങ്ങി. വഴിക്കു പ്രഹരാദികഷായം കുറെകിട്ടി. എന്നാലെന്താ? എനിക്കെന്തൊരു നിർവൃതിയാണെന്നുണ്ടായതെന്നറിയാമോ?

ശാരദയുടെ വീട്ടിൽ ഞാനും ശാരദയും എത്തിയപ്പോഴേക്കും മി: ശങ്കരമേനവനും അവിടെയെത്തി. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. മി: നടേശൻ! എന്തൊരു ധൈര്യമാണു നിങ്ങളിന്നു പ്രദർശിപ്പിച്ചത്. നിങ്ങളെപ്പോലെയു

ള്ള പുരുഷരത്നങ്ങൾ വളരെക്കുറച്ചുമാത്രമേ ഭൂമിയിലുള്ളു.” ശാരദ അവളുടെ കൃതജ്ഞതയെ കണ്ണുകൾകൊണ്ടു എന്നെ അറിയിച്ചു. അവളുടെ കവിൾത്തടങ്ങൾ അല്പം ചുവന്നു. പാവം ആ സാധുവിന്നറിയാമോ എന്റെ കപടഹൃദയം ഈ പട്ടിൽ പൊതിഞ്ഞുവച്ചിരിക്കുന്നതു്?

ഉദിച്ചുയൎന്ന ശീതളകിരണൻ എന്നിൽ പ്രേമവികാരത്തെ ഉദ്ദീപിപ്പിച്ചു. ഞാൻ മിസ്റ്റർ ശങ്കരമേനവരോടു പറഞ്ഞു. “എനിക്കു വിവാഹംചെയ്വാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ടു്. വിരോധമില്ലെങ്കിൽ ശാരദയെ—”

സന്തോഷത്തോടുകൂടി ശങ്കരമേനവൻ മറുപടിപറഞ്ഞു. “ഞാനും അതാണു വിചാരിച്ചതു്. നിങ്ങളെപ്പോലെ യോഗ്യനായ വേറൊരു ഭൎത്താവിനെ ശാരദക്കു കിട്ടില്ല. നിശ്ചയം” ഇത്രയും പറഞ്ഞു അദ്ദേഹം അകത്തേക്കു നടന്നു.

ശാരദ ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല. അവളുടെ കവിൾത്തടങ്ങൾ പൂൎവ്വാധികം അരുണവൎണ്ണമായി. കാൽകൊണ്ടു നിലത്തു് ചില പ്രേമ ചിത്രങ്ങൾ വരക്കുവാൻ തുടങ്ങി. “കാമനേ!” ഞാൻ വിമലയോടണഞ്ഞു. ആ പ്രവാളാധരങ്ങൾ പതറി. “പ്രാണനാഥ!” ഞാൻ ആ പവിഴപ്പാളികളിൽ ഒരു ചുംബനമൎപ്പിച്ചു. ചന്ദ്രൻമാത്രം പുഞ്ചിരിയിട്ടു.